

ДМ до СТІ 000Г(Б).06Л

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА (КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ)

(ЗА ПРОГРАМОЮ БАЗОВОЇ
ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ,
ВЕРСІЯ 6, ТЕРМІН НАВЧАННЯ 51 ДОБА)

Наказ № 32 від 25 липня 2025 року
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:

Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника стандарту підготовки.

Цей довідковий матеріал до стандарту індивідуальної базової загальновійськової підготовки є третім виданням, яке замінює ДМ до СТІ 000Г(Б).06Л, видання друге, затверджене та введене в дію наказом начальника Центру оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України від 06.03.2025 №15.
ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО
З 169 НЦ, 184 НЦ ТА 199 НЦ

ДМ до СТІ 000Г(Б).06Л

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА (КУРС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ)

(ЗА ПРОГРАМОЮ БАЗОВОЇ
ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ
(ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ,
ВЕРСІЯ 6, ТЕРМІН НАВЧАННЯ 51 ДОБА)

Довідковий матеріал командирам (інструкторам) для підготовки до проведення занять з тактичної підготовки

Наказ № 32 від 25 липня 2025 року
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
Для розповсюдження в Збройних Силах України і інших складових сил оборони держави. Виготовлення копій здійснюється з дозволу розробника стандарту підготовки. Цей довідковий матеріал до стандарту індивідуальної базової загальновійськової підготовки є третім виданням, яке замінює ДМ до СТІ 000Г(Б).06Л, видання друге, затверджене та введене в дію наказом начальника Центру оперативних стандартів і методики підготовки Збройних Сил України від 06.03.2025 №15. ЦЕНТР ОПЕРАТИВНИХ СТАНДАРТІВ І МЕТОДИКИ ПІДГОТОВКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ СПІЛЬНО З 169 НЦ, 184 НЦ ТА 199 НЦ

ЗМІСТ

ТЕМА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА СТРУКТУРА ПІДРОЗДІЛІВ РОДІВ ВІЙСЬК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	3
1.1 Призначення механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно-штатна структура та озброєння механізованого відділення. Роль та місце солдата в загальновійськовому бою (підзавдання 000Г.06Л(Б).0201).....	3
ТЕМА 2. ОСНОВНІ ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВИЧКИ СОЛДАТА В БОЮ	24
2.1. Склад, припасування спорядження, догляд за ним. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування (підзавдання 000Г.06Л(Б).0201)....	24
2.2. Правила звукового, світлового маскуванню. Пояснення необхідності звукового, світлового маскуванню, ознайомлення зі способами звукового, світлового маскуванню (підзавдання 000Г.06Л(Б).0202).....	34
2.3. Пересування солдата в бою різними способами. Вибір та заняття вогневої позиції (місця для стрільби, ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів. Розчищення сектора стрільби, підготовка зброї та боєприпасів до бою (підзавдання 000Г.06Л(Б).0203).....	40
2.4. Спостереження і доповідь з використанням алгоритму 3D, АСЕ. Ознайомлення з форматом доповіді 3D, АСЕ. Практичні заняття з використанням (підзавдання 000Г.06Л(Б).0204).....	48
2.5. Вибір орієнтирів (підзавдання 000Г.06Л(Б).0205)	49
2.6. Дії військовослужбовця в умовах застосування противником та виявлення ударних та розвідувальних БпЛА (підзавдання 00Г.06Л(Б).0206)....	56

ТЕМА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА СТРУКТУРА ПІДРОЗДІЛІВ РОДІВ ВІЙСЬК СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

(в “АРМІЯ+” розділ навчання – курс “Загальна підготовка” модуль 1. Збройні Сили України)

1.1 Призначення механізованих, танкових, артилерійських підрозділів і підрозділів ППО СВ ЗС України. Організаційно-штатна структура та озброєння механізованого відділення. Роль та місце солдата в загальновійськовому бою (підзавдання 000Г.06Л(Б).0201).

Сухопутні війська – складають основу Збройних Сил України (ЗС України) та є головним носієм їх бойової могутності. За своїм призначенням та обсягом покладених на них завдань вони відіграють вирішальну роль у виконанні ЗС України своїх функцій як у мирний, так і воєнний час.

Сухопутні війська (СВ) призначені у взаємодії з іншими видами ЗС України вирішувати завдання зі стримання і відбиття можливої агресії, утримання зайнятих територій, районів, рубежів, розгрому угруповань противника. Вони володіють великою вогневою і ударною силою, високою маневреністю і самостійністю.

Сухопутні війська складаються з родів військ: механізованих і танкових військ, ракетних військ і артилерії, військ протиповітряної оборони (ППО) СВ, армійської авіації (АА), а також спеціальних військ.

А також до складу Сухопутних та Десантно-штурмових військ входять Єгерські підрозділи, які від звичайних механізованих бригад більш високим ступенем бойової готовності, підвищеної мобільністю, маневреністю і вогневою потужністю.

Механізовані і танкові війська складають основу Сухопутних військ України. Механізованим і танковим підрозділам належить вирішальне значення у загальновійськовому бою. Вони призначені для безпосереднього знищення противника в ближньому бою і виконання основних тактичних завдань: в обороні – утримання районів, рубежів, позицій, відбиття ударів противника і нанесення ураження його підрозділам; в наступі – розгром противника, що обороняється, захоплення важливих районів, рубежів, об’єктів.

Механізований і танковий батальйони є основними загальновійськовими тактичними підрозділами, а **механізована і танкова роти** – тактичними підрозділами. Вони виконують тактичні завдання як самостійно, так і у взаємодії з підрозділами інших родів військ і спеціальних військ, а також сумісно з підрозділами інших військових формувань (ІВФ) і правоохоронних органів (ПрО). Окремі (спеціальні, специфічні) тактичні завдання механізовані і танкові підрозділи можуть виконувати спільно з органами і підрозділами ІВФ і ПрО.

З метою надання більшої самостійності під час ведення бою (дій) механізованому і танковому батальйону (роті) можуть бути додані або виділені для підтримки інші підрозділи.

Додані підрозділи цілком підпорядковуються загальновійськовому командирі і виконують поставлені ним завдання.

Підтримуючі підрозділи залишаються в підпорядкуванні старшого командира (начальника) та виконують поставлені ним завдання, а також завдання, які поставлені командиром підрозділу, що підтримується в межах виділеного ресурсу (наряду) сил.

Механізованому і танковому батальйону (роті) можуть бути додані або підтримувати їх дії артилерійські підрозділи (на приморському напрямку також корабельна артилерія), підрозділ ППО, підрозділ (засоби) радіоелектронної боротьби (РЕБ), а також підрозділи інженерних військ і військ радіаційного, хімічного і біологічного (РХБ) захисту, а також можуть взаємодіяти з ними підрозділи ДШВ та армійської авіації СВ.

Механізованим підрозділам можуть додаватися танкові, а танковим – механізовані підрозділи.

А також до складу Сухопутних військ та Десантно-штурмових входять Єгерські підрозділи, які від звичайних механізованих бригад більш високим ступенем бойової готовності, підвищеної мобільністю, маневреністю і вогневою потужністю.

Ракетні війська і артилерія – окремий рід військ в складі Сухопутних військ та Військово-морських сил Збройних сил України. Артилерія є основним засобом вогневого ураження противника в операціях, що проводяться Сухопутними військами із застосуванням звичайної зброї, й виконують до 85% загального обсягу завдання із вогневого ураження супротивника. Ракетні війська і артилерія складаються із з'єднань оперативно-тактичних і тактичних ракет, з'єднань і частин гаубичної, гарматної, реактивної та протитанкової артилерії, артилерійської розвідки, мінометних підрозділів та підрозділів протитанкових керованих ракет. Вони призначені для ураження живої сили, танків, артилерії, протитанкових засобів противника, авіації, об'єктів ППО та інших важливих об'єктів при веденні загальновійськової операції (бою).

Війська протиповітряної оборони Сухопутних військ – рід сухопутних військ, призначений для прикриття угруповань військ та об'єктів їх тилу від ударів повітряного нападу противника при веденні об'єднаннями, з'єднаннями, частинами та підрозділами операцій (бойових дій), проведенні перегруповань (маршів) та розташуванні на місці. Цей рід військ існує у збройних силах практично усіх країн світу.

Спеціальні війська – війська і служби Збройних Сил, призначені для забезпечення бойової діяльності військ, що виконують вузькоспеціалізовані функції, та мають на озброєнні спеціально призначену для цього бойову та іншу техніку. Українське законодавство надає наступне визначення: **“Спеціальні війська** – війська, що призначені для забезпечення бойової діяльності збройних сил і вирішення властивих їм спеціальних завдань. Вони включають: з'єднання і військові частини розвідки, війська зв'язку, радіоелектронної боротьби, інженерні війська, війська радіаційного, хімічного і біологічного захисту, залізничні війська, топогеодезичні, гідрографічні, гідрометеорологічні (метеорологічні) частини”.

До спеціальних військ відносяться:

Підрозділи розвідки призначені для добування відомостей про противника та місцевість, а також для виконання спеціальних за видами розвідки завдань. До них належать підрозділи військової, радіоелектронної, артилерійської, інженерної, РХБ розвідки.

Підрозділи інженерних військ призначені для підвищення захисту підрозділів та об'єктів від засобів ураження, забезпечення їх мобільності та завдання втрат противнику застосуванням інженерних боєприпасів.

Підрозділи військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту призначені для виявлення РХБ обстановки, виконання заходів підвищення живучості військ, ліквідації наслідків застосування противником ЗМУ, руйнування радіаційно і хімічно небезпечних об'єктів, маскування дій військ (об'єктів) аеросолями (димами) та нанесення ураження противнику вогнеметною зброєю.

Підрозділи зв'язку призначені для розгортання і забезпечення експлуатації засобів зв'язку і автоматизованого управління військами (АУВ), виконання організаційних і технічних заходів щодо забезпечення зв'язку у всіх видах бою (дій) підрозділів.)

Підрозділи радіоелектронної боротьби призначені для дезорганізації управління військами і зброєю противника шляхом радіоелектронного подавлення його засобів зв'язку, радіолокації, радіонавігації, радіоелектронних (оптико-електронних) засобів управління і наведення зброї, протидії технічним засобам розвідки, а також прикриття підрозділів і об'єктів від ураження боєприпасами з радіопідривниками.

Підрозділи матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) призначені для накопичення до встановлених норм і збереження запасів матеріальних засобів і військово-технічного майна (ВТМ), своєчасного забезпечення ними військ, а також відновлення в разі пошкоджень, поповнення замість витрачених і втрачених. Вони поділяються на підрозділи тилового та технічного забезпечення.

Підрозділи тилового забезпечення призначені для утримання запасів ракет, боєприпасів, пально-мастильних матеріалів (ПММ) та інших матеріально-технічних засобів і забезпечення ними підрозділів, а також забезпечення особового складу гарячою їжею та водою.

Підрозділи технічного забезпечення призначені для забезпечення підрозділів ракетами, боєприпасами і ВТМ, зберігання і підтримки їх в готовності до бойового застосування (використання); відновлення пошкодженого озброєння і військової техніки (ОВТ), а також надання допомоги екіпажам (розрахункам), механікам-водіям (водіям) у проведенні їх технічного обслуговування (ТО) та усуненні виявлених несправностей.

Підрозділи медичного забезпечення призначені для проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-епідеміологічних заходів, а також заходів по захисту особового складу від ЗМУ (факторів, які виникають внаслідок руйнування об'єктів атомної енергетики, хімічної і біологічної промисловості) під час підготовки до бою (дій) і в ході бойового застосування підрозділів.

Успішне виконання загальновійськовими формуваннями завдань, що стоять перед ними, забезпечується спеціальними військами (інженерними, радіаційного, хімічного і біологічного захисту та інші) і службами (озброєння, тилу).

Основні тактичні дії механізованих підрозділів

Основні форми тактичних дій: бій, удар і маневр.

Тактичні дії – організовані дії підрозділів і військових частин під час виконання поставлених завдань.

Оборонний бій – вид загальновійськового бою, який ведеться з метою відбиття наступу противника, завдання йому максимальних втрат, утримання важливих районів (рубежів, об'єктів) місцевості і створення сприятливих умов для переходу в наступ або ведення інших дій.

Наступальний бій -вид загальновійськового бою, який проводиться з метою розгрому (знищення) противника та оволодіння важливими районами (рубежами) місцевості або об'єктами. Він полягає в ураженні противника всіма наявними засобами, рішучій атаці переднього краю його оборони, стрімкому просуванні у глибину його бойового порядку, знищенні та полоненні живої сили, захопленні ОВТ, матеріальних засобів, оволодінні визначеним районом (рубежем) місцевості, об'єктом.

Бій – організовані й узгоджені дії підрозділів і військових частин з метою знищення (розгрому) противника, відбиття його ударів і виконання інших завдань в обмеженому районі протягом короткого часу. Основним засобом знищення (розгрому) противника в бою є вогонь.

Удар – одночасне та короткочасне ураження угруповань військ і об'єктів противника шляхом потужного впливу на них усіма наявними засобами ураження.

Вогонь – ураження противника стрільбою (пуском) з різних видів зброї (озброєння) для знищення, подавлення, пригнічення, виснаження і руйнування.

Маневр – організоване пересування підрозділів (вогневих засобів, військовослужбовців) під час виконання поставлених завдань з метою заняття вигідного положення для ведення вогню по найбільш уразливих місцях у бойовому порядку противника, особливо у фланг і тил, а також для виведення підрозділів з-під удару противника. Маневр здійснюється підрозділами (вогневими засобами) і вогнем.

Видами маневру підрозділом є: охоплення, обхід, відхід.

Охоплення – маневр, який здійснюється підрозділами для виходу у фланг противнику.

Обхід – більш глибокий маневр, який здійснюється підрозділами для виходу в тил противника.

Охоплення і обхід здійснюється в тактичній і вогневій взаємодії з підрозділами, які наступають з фронту, а іноді й з тактичним повітряним (морським) десантом (далі – ТакПД (ТакМД)).

Відхід – маневр, який здійснюється підрозділами (вогневими засобами) з метою виходу з-під ударів сил противника, що переважають, недопущення оточення або для зайняття більш вигідного положення для подальших дій. Відхід проводиться тільки з дозволу або за наказом старшого командира.

Оборонний бій взводу (відділення, танка) включає послідовне виконання тактичних завдань, основними з яких є: нанесення ураження підрозділам противника при їх розгортанні і переході в атаку перед переднім краєм оборони; відбиття атаки противника і утримання зайнятого опорного пункту (позиції); знищення противника, який увірвався на передній край та вклинився в оборону.

Взвод (відділення, танк) повинен бути готовим до тривалого ведення оборонного бою в умовах застосування противником усіх видів зброї та засобів радіоелектронної боротьби (далі – РЕБ) і здатним відбити атаку переважаючих сил танків і піхоти, які підтримуються вогнем артилерії та ударами авіації, активними діями повітряних (морських) десантів та диверсійно-розвідувальних сил (далі – ДРС). Підрозділ повинен стійко утримувати опорний пункт (позицію) і не залишати його без наказу старшого командира. Дії особового складу повинні бути стійкими і активними.

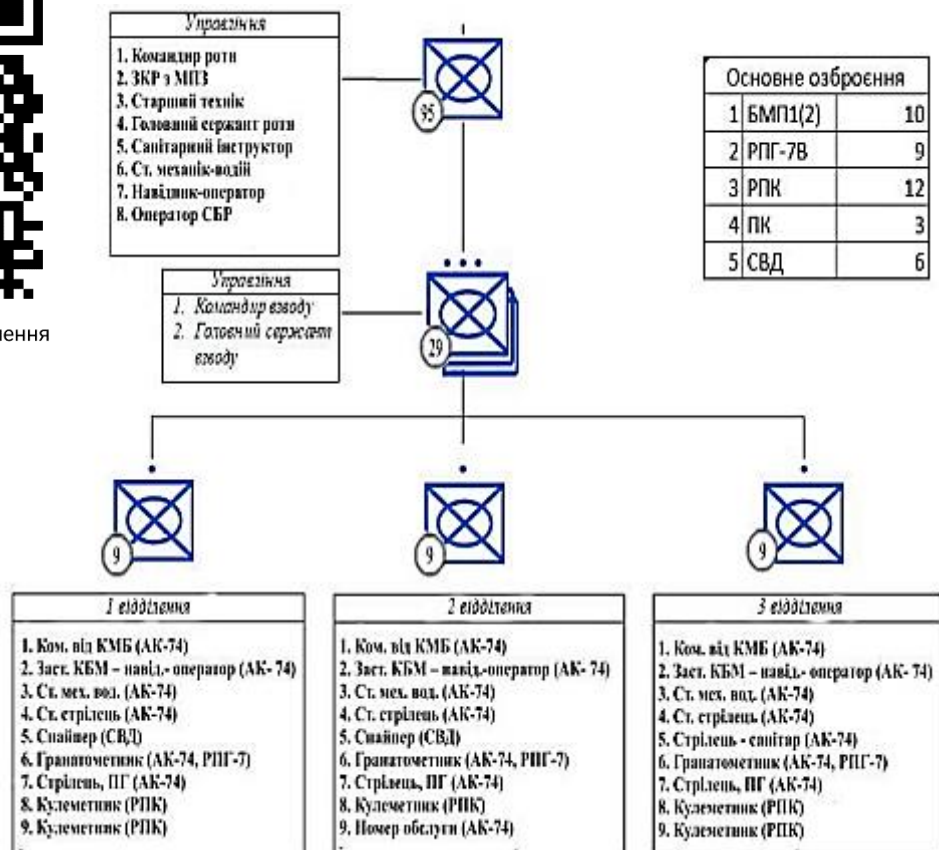
Підрозділи можуть переходити до ведення оборонного бою навмисно або вимушено, в умовах відсутності зіткнення з противником або безпосереднього зіткнення з ним. Оборонний бій організовується завчасно або в ході бою, протягом тривалого часу або у стислі терміни.

Організаційно-штатна [структура та озброєння відділення](#) , взводу, роти.

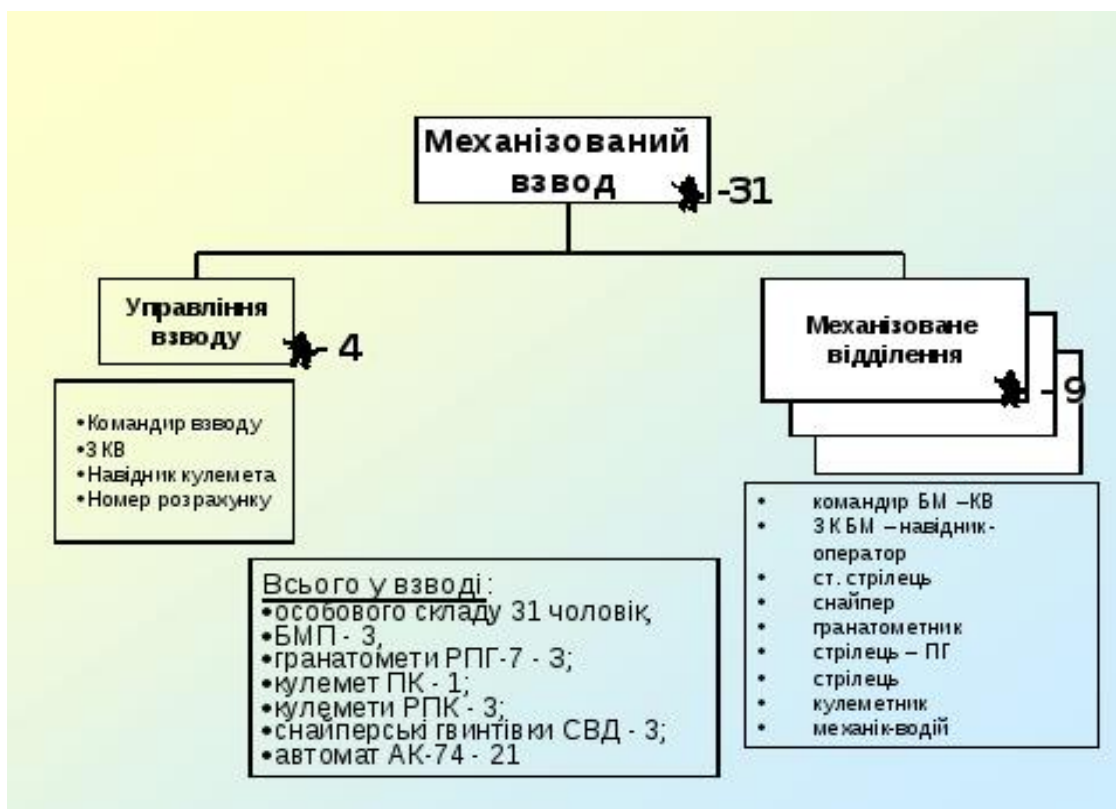

Склад механізованого відділення

Організаційно-штатна структура роти.

Організаційно-штатна структура взводу

Організаційно штатна структура відділення

Організація та озброєння механізованого відділення				
№ з/п	Посада	Позначення	Індивідуальна зброя	Основні завдання
1.	Командир відділення	КВ	Автомат АК (АКСУ)	Управління відділенням, зв'язок з командуванням
2.	Механік- водій (БМП) Водій (БТР)	МВ	Автомат АКСУ	Вправне керування бойовою машиною
3.	Навідник оператор	НО	Автомат АКСУ	Ведення вогню з бортового озброєння
4.	Старший гранатометник	СтГ	Гранатомет , АКСУ	Враження броньованих цілей противника
5.	Помічник гранатометника	ПГ	Автомат АК	Допомога при заряджанні та перенесенні гранат, прикриття
6.	Снайпер	Сн	Снайперська гвинтівка	Знищення важливих цілей противника
7.	Кулеметник	Кл	Ручний кулемет	Знищення групових цілей противника
8.	Старший стрілець	СтС	Автомат АК	Командування розрахунком стрільців
9.	Стрільці	С	Автомат АК	Враження живої сили на відстані ефективної стрільби
Зі складу стрільців можуть бути призначені				
10.	Помічник Кулеметника	ПКл	Автомат АК	Прикриття та допомога кулеметнику
11.	Стрілець-санітар	СС	Автомат АК	Окрім завдань стрільців, відповідає за надання допомоги пораненим

Обов'язки стрільця в бою.

Кожен військовослужбовець відділення зобов'язаний:

знати бойову задачу відділення і свою бойову задачу; знати сигнали управління, взаємодії, оповіщення і порядок дій за ними;

знати й утримувати у постійній готовності до бойового застосування (використання) свою зброю і бойову техніку;

досконало знати способи й прийоми дій у бою, мати тверді вміння і навички в діях зі зброєю (при озброєнні бойової машини);

знати і дотримуватися норм МГП;

знати порядок обладнання фортифікаційних споруд, уміти швидко обладнувати окопи й укриття, в тому числі й з використанням вибухових речовин, здійснювати їх маскуванню;

знати способи захисту від ЗМУ і ВТЗ противника;

уміло використовувати захисні й маскувальні властивості місцевості, засоби індивідуального захисту і захисні властивості машин, уміти долати загородження, перешкоди зони зараження, встановлювати і знешкоджувати протитанкові та протипіхотні міни, проводити спеціальну обробку, дегазацію, дезактивацію та дезінфекцію;

знати і вміти готувати до бойового застосування і використовувати штатну зброю (озброєння бойової машини), швидко споряджати патронами обойми, магазини, стрічки;

стежити за витратою боєприпасів і заправкою БМП (БТР) паливом, вчасно доповідати своєму командирі про витрату 0,5 і 0,75 носимого (возимого) запасу боєприпасів і наявності пального;

у разі пошкодження БМП (БТР) швидко вживати заходів щодо її відновлення;

знати бойові можливості бойової техніки і вогневих засобів противника, їх сильні та слабкі сторони;

постійно вести спостереження, вчасно виявляти противника та негайно доповідати про нього командирі, за командою командира або самостійно знищувати його вогнем;

уміти розпізнавати повітряного противника та вести вогонь по літаках, вертольотах й інших повітряних цілях;

стійко і завзято діяти в обороні, сміливо і рішуче в наступі, знищувати противника усіма можливими способами й засобами, проявляти хоробрість, ініціативу та спритність у бою, надавати допомогу товаришу;

не залишати особисту зброю за будь-яких умов;

бути в готовності замінити у разі потреби товариша, який вибув зі строю;

без дозволу командира не залишати свого місця в бою;

у разі поранення або ураження радіоактивними, отруйними речовинами, біологічними засобами та запалювальною зброєю вживати необхідних заходів само - і взаємодопомоги та продовжувати виконання завдання;

якщо буде наказано слідувати у медичний пункт (місце збору поранених), взяти із собою особисту зброю; захищати командира у бою, у випадку його поранення або загибелі бути готовим взяти на себе командування підрозділом.

Навідник-оператор БМП (навідник гармати танка, кулеметник БТР) зобов'язаний: знати озброєння БМП (танка, БТР), прилади прицілювання і спостереження, постійно утримувати їх у готовності до бойового застосування; знати правила стрільби з гармати і спареного з нею кулемета, пуску протитанкових керованих ракет;

вміти користуватися комплексом управління озброєння;

вміти оглядати, готувати до стрільби боєприпаси та укладати їх;

вміти виявляти і розпізнавати цілі, визначати вихідні дані для стрільби, вести влучний вогонь і знищувати виявлені цілі за командою командира відділення (танка) або самотійно;

своєчасно доповідати про використання 0,5 і 0,75 запасу боєприпасів;

під час дій механізованого відділення в пішому порядку постійно вести спостереження за полем бою, сигналами командира відділення, підтримувати вогнем озброєння БМП (БТР) дії відділення;

систематично перевіряти стан озброєння, прицільних приладів, механізмів заряджання і наведення, проводити їх технічне обслуговування і вивірювання, негайно усувати виявлені несправності й доповідати командирів відділення (танка);

вміти працювати на радіостанції і переговорному пристрої; вміти вибирати вогневу позицію, обладнувати і маскувати її;

знати обов'язки командира відділення (танка) і у разі потреби виконувати їх.

Крім того, він повинен вміти вивести бойову машину з-під вогню противника в найближче укриття і допомагати механіку-водію (водію) в проведенні технічного обслуговування і ремонту.

Механік-водій БМП (водій БТР) зобов'язаний:

знати будову, технічні можливості, правила експлуатації та обслуговування БМП (БТР);

утримувати бойову машину в постійній готовності до застосування, вчасно проводити її технічне обслуговування; впевнено водити на будь-якій місцевості за будь-яких умов обстановки; вміти долати загородження, водні перешкоди та інші складні ділянки місцевості, готувати машину до подолання водних перешкод, завантаження на транспортні засоби і застосування в особливих умовах;

знати і виконувати норми завантаження бойової машини, правила посадки і перевезення особового складу;

вміти готувати до буксирування і буксирувати озброєння та техніку;

знати і точно виконувати команди, сигнали регулювання та управління;

витримувати встановлену дистанцію і швидкість руху, місце в похідному і бойовому порядку взводу;

вміти орієнтуватися на місцевості та користуватися схемою маршруту;
знати маршрут руху або напрямок дій свого підрозділу;

під час руху вміло використовувати захисні та маскувальні властивості місцевості; забезпечувати найкращі умови для ведення вогню з гармати (кулемета), вести спостереження, доповідати про виявлені цілі і корегувати вогонь;

зберігати БМП (БТР) від прицільного вогню противника під час пересування на полі бою;

обладнувати окоп, маскувати його і бойову машину, застосовувати захист від ВТЗ;

при виявленні несправності (пошкодження) негайно доповідати командирі і вживати заходів щодо її усунення; знати норми витрати ПММ, не допускати їх перевитрати, своєчасно доповідати командирі про використання 0,5 і 0,75 заправки;

впевнено володіти особистою зброєю, застосовувати її;

знати озброєння бойової машини, вміти заряджати і вести вогонь із гармати і кулемета, а також вміти працювати на радіостанції і переговорному пристрої.

Гранатометник, кулеметник (навідник кулемета), стрілець зобов'язані:

знати способи дій у бою і порядок застосування своєї зброї, її характеристики і можливості; утримувати зброю в справному стані і вміти вести з неї влучний вогонь у будь-яких умовах обстановки, як вдень та і вночі;

постійно спостерігати за полем бою, своєчасно виявляти цілі та негайно їх знищувати за командою командира відділення або самостійно; спостерігати за сусідами й підтримувати їх вогнем; доповідати командирі відділення про використання 0,5 і 0,75 носимого запасу боєприпасів;

вміти користуватися приладами і механізмами, що розташовані в десантному відділенні БМП (БТР); допомагати навіднику-оператору в підготовці та укладанні боєприпасів і технічному обслуговуванні озброєння, а механіку-водію (водію) – у проведенні технічного обслуговування і ремонту БМП (БТР).

Номер обслуги (стрілець – помічник гранатометника) зобов'язаний:

надавати допомогу навіднику зброї (гранатометнику) в піднесенні та підготовці боєприпасів до стрільби, а також обслуговуванні зброї, прикривати його вогнем у бою;

вести спостереження за сигналами командира свого підрозділу і результатами стрільби, вміти коректувати її;

впевнено володіти особистою зброєю і вміти вести з неї влучний вогонь.

Крім того, він повинен вміти вести вогонь з кулемета (гранатомета).

Снайпер зобов'язаний:

знати способи дій в бою і штатну зброю;

утримувати її в справному стані і вміти вести з неї влучний вогонь;

уважно спостерігати за полем бою, виявляти і оцінювати цілі, за командою командира або самостійно знищувати найбільш важливі з них (офіцерів, спостерігачів, обслугу вогневих засобів, снайперів);

діючи у парі вести розвідку, цілевказання і коректування стрільби;

вміти орієнтуватися на місцевості, використовувати захисні та маскувальні властивості місцевості та місцевих предметів для прихованого пересування, вибирати місце для вогневої позиції і обладнувати її.

Озброєння відділення, взводу

Призначення, бойові властивості 5,45-мм ручного кулемета Калашнікова РПК-74

5,45-мм ручний кулемет Калашнікова (рисунок 1) є зброєю механізованого (мотопіхотного) відділення. Він призначений для знищення живої сили і ураження вогневих засобів ворога.

Для стрільби і спостереження в умовах природної нічної освітленості до кулеметів РПК-74Н, РПКС-74Н приєднується нічний стрілецький приціл універсальний (НСПУ) (рисунок 1б).

Умовні позначки:

а – з постійним прикладом (РПК-74); б – з нічним прицілом (РПК-74Н).

Рисунок 1 – Загальний вид 5,45-мм ручного кулемета Калашнікова

Для стрільби з кулемета застосовуються набої із звичайними (із сталевим осердям) і трасуючими кулями.

Із кулемета ведеться автоматичний або одиночний вогонь. Автоматичний вогонь є основним видом вогню; він ведеться короткими (до 5 пострілів) і довгими – до 15 пострілів чергами і безперервно. Подавання набоїв при стрільбі здійснюється із коробчатого магазина ємністю на 45 набоїв. Магазины автомата і кулемета взаємозамінні.

Прицільна дальність стрільби – 1000 м. Найбільш дійсний вогонь по наземних цілях на дальності до 600 м, а по літакам, гелікоптерам і парашутистам на дальності до 500 м.

Дальність прямого пострілу:

по грудній фігурі – 460 м, по бігучій фігурі – 640 м.

Темп стрільби – близько 600 пострілів за хвилину.

Бойова швидкострільність: при стрільбі чергами – до 150 пострілів у хвилину; під час стрільби поодинокими пострілами – до 50 пострілів за хвилину.

Вага кулемета із спорядженими набоями магазином: РПК-74 – 5,46 кг; РПК-74Н – 7,76 кг; РПКС-74 – 5,61 кг; РПКС-74Н – 7,91 кг.

Призначення, бойові властивості 7,62-мм кулеметів Калашнікова

7,62-мм кулемети Калашнікова (ПК, модернізований ПКМ, на станку ПКС, модернізований на станку ПКМС, бронетранспортерний ПКБ, модернізований бронетранспортерний ПКМБ і танковий ПКТ) є могутньою автоматичною зброєю і призначені для знищення живої сили і ураження вогневих засобів противника.

Кулемети ПК і ПКМ (рисунок 2 а) мають сошку.

Кулемет ПКС – це кулемет ПК, встановлений на триножному станку конструкції Саможенкова (рисунок 2 б).

Кулемет ПКМС (рисунок 2 в) – це кулемет ПКМ, встановлений на триножному станку конструкції Степанова.

Умовні позначки:

а – кулемет ПКМ; б – кулемет ПКС, в – кулемет ПКМС.

Рисунок 2 – Загальний вигляд кулеметів Калашнікова

Для стрільби і спостереження в умовах природної нічної освітленості до кулеметів Калашнікова, що мають в скороченому найменуванні додаткову букву «Н» (наприклад, *ПКМСН*), приєднується нічний стрілецький приціл. Місця кріплення кулеметів ПК і ПКМ – на станках конструкцій Саможенкова і Степанова уніфіковані, тобто кулемет ПК можна установити на станку конструкції Степанова, а кулемет ПКМ – на станку конструкції Саможенкова.

Для стрільби з кулемета застосовуються патрони із звичайними, трасуючими і бронебійно-запальними кулями.

Стрільба з кулемета ведеться короткими (до 10 пострілів) і довгими (до 30 пострілів) чергами і безупинно.

Подача патронів у приймач при стрільбі здійснюється з металевої патронної стрічки, покладеної в коробку ємністю 100, 200 чи 250 патронів.

Найбільш дійсний вогонь з кулемета по наземних і повітряних цілях ведеться на дальності до 1000 м. Прицільна дальність стрільби – 1500 м.

Дальність прямого пострілу по грудній фігурі – 420 м, по фігурі, що біжить – 650 м.

Темп стрільби (технічна швидкострільність) – майже 650 постр./хв.

Бойова швидкострільність – до 250 постр./хв.

Маса кулеметів: ПК – 9 кг, ПКМ – 7,5 кг, ПКС – 16,5 кг, ПКМС – 12 кг, ПКБ – 18,6 кг, ПКМБ – 17 кг і ПКТ – 10,5 кг.

Маса коробки на 100 патронів зі спорядженою стрічкою – 3,9 кг (полегшені коробки – 3,4 кг); на 200 патронів зі спорядженою стрічкою – 8 кг (полегшеної коробки – 6,2 кг); на 250 патронів зі спорядженою стрічкою – 9,4 кг. Інші дані про кулемети приведені в додатку 2 до цього Довідкового матеріалу.

Охолодження ствола кулемета – повітряне, що допускає ведення безупинного вогню з кулеметів ПК, ПКС до 500 пострілів, з кулеметів ПКМ і ПКМС – до 400 пострілів, після чого при необхідності продовження стрільби нагрітий ствол необхідно замінити запасним, а при відсутності запасного ствола нагрітий ствол остудити водою (снігом).

Модернізований кулемет КМ-7,62 розроблений на заводі «Маяк» за схемою кулемета ПКМ (рисунок 3).

Рисунок 3 – Кулемет Калашнікова КМ-7,62

У КМ значно знизилася вага і підвищилась зручність експлуатації, у порівнянні з початковим кулеметом Калашнікова. Вага кулемета була зменшена на 1,5 кг. Модернізований кулемет отримав назву «КМ». Основою українського кулемета є кулемет Калашнікова модернізований ПКМ. Кулемет КМ-7,62 призначений для ураження живої сили противника і його технічних засобів, а також для ураження повітряних цілей.

У модернізованій моделі кулемета Калашнікова КМ-7,62 вдалося вдосконалити ряд характеристик кулемета, у порівнянні із звичайним кулеметом Калашнікова:

- зникло оребрення ствола кулемета,
- змінена конструкція полум'ягасника,
- ефективнішою стала рукоятка перезаряджання і потиличник прикладу,
- удосконалена спускова скоба,
- підвищена жорсткість кришки ствольної коробки завдяки поздовжнім ребрам.

Крім цього була розроблена м'яка коробка для патронів, яка складається і важить разом з патронами 8 кг. Після відпрацювання цю коробку можна скласти, а після перезарядки знову використовувати.

КМ-7,62 може вести вогонь як з двонової складаної вперед сошки, так і з триноги Степанова.

У комплект кулемета входять: коробки з патронними стрічками, приладдя, ремінь, чохол, запасні частини і запасний ствол (рисунок 4).

Кулемети ПКМ (ПКМС) комплектуються полегшеними коробками.

Умовні позначки:

- 1 – коробка з патронними стрічками; 2 – ремінь; 3 – запасні частини; 4 – запасний ствол.
 Приладдя: 5 – шомпол; 6 – протирка; 7 – йоржик; 8 – викрутка; 9 – вибивач; 10 – пенал;
 11 – викидач; 12 – мастильниця; 13 – пристрої для стрільби холостими набоями.

Рисунок 4– Комплект кулемета ПКМ

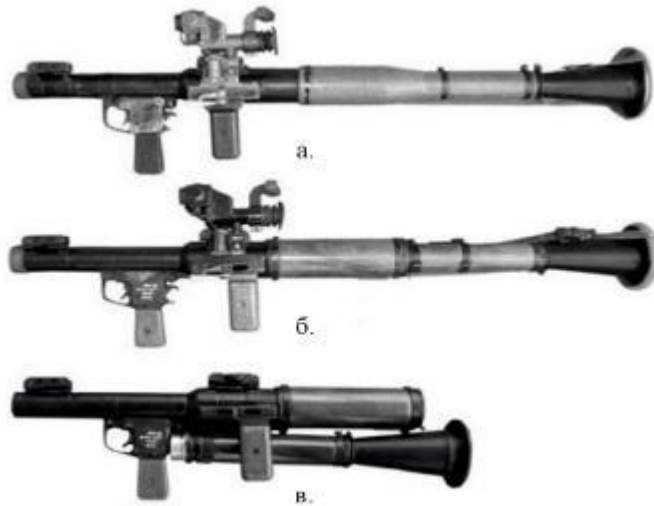
Призначення, бойові властивості РПГ-7В

Ручний протитанковий гранатомет (далі – РПГ) призначений для боротьби з танками, іншими броньованими та неброньованими засобами противника, знищення живої сили противника, яка знаходиться у легких сховищах, спорудах міського типу, бункерах, а при застосуванні пострілу типу ОГ-7В і на відкритій місцевості.

Стрільба з гранатомету проводиться пострілами ПГ-7В, ПГ-7ВМ, ПГ-7ВЛ, ПГ-7ВС, ПГ-7ВС1, ПГ-7ВР з надкаліберною протитанковою гранатою кумулятивного типу, а також каліберним пострілом ОГ-7В та надкаліберним фугасним пострілом ТБГ-7В.

Гранати мають бронебійність, яка дає можливість вести ефективну боротьбу з усіма типами сучасних танків, самохідно-артилерійськими установками та бойовими броньованими машинами противника.

На озброєнні механізованих підрозділів ЗС України знаходяться гранатомети РПГ-7В (див.рис.5), а ДШВ (десантно-штурмових військ) - РПГ-7Д та РПГ-7В.

Умовні позначки:

а – РПГ-7 В; б – РПГ-7Д; в – РПГ-7Д у складеному стані (для десантування).

Рисунок 5 – Ручний протитанковий гранатомет

Гранатомет являє собою динамо-реактивну зброю з уширеною каморою. Особливість такої зброї є в тому, що його ствол з казенної частини має отвір, через який при пострілі витікає велика частина порохових газів, при цьому виникає реактивна сила, яка діє на ствол вперед, та врівноважує силу пострілу. В гранатометі – граната кумулятивної (уламкової, термобаричної) дії при пострілі вистрілюється зі ствола силою тиску порохових газів (динамічна дія), а реактивна сила, що виникає при витіканні назад із ствола газів, врівноважує силу віддачі (реактивна дія).

В таблиці 1.1 приведені тактико-технічні характеристики гранатомета.

Таблиця 1.1

Тактико-технічні характеристики гранатомета

Вагові характеристики, кг	
РПГ-7Д з оптичним прицілом	6,7
РПГ-7В з оптичним прицілом	6,3
Оптичний приціл ПГО-7В (В2, В3)	0,62
Калібр гранатомета	40
Довжина, мм	
РПГ-7Д в бойовому положенні	960
РПГ-7Д в положенні на десантування	630
РПГ-7В	950
Ресурс ствола, пострілів	
РПГ-7В	300
РПГ-7Д	250
РПГ-7В2	350
Бронепробійність, мм	
Постріл ПГ-7В	260
Постріл ПГ-7ВМ	300
Постріл ПГ-7ВС і ПГ-7ВС1	360–400
Постріл ПГ-7ВЛ	до 500
Постріл ПГ-7ВР “Резюме”	600

Призначення та бойові властивості реактивних протитанкових гранат

Призначення та бойові властивості реактивної протитанкової гранати РПГ-18

Реактивна протитанкова граната РПГ-18 (див.рис.6) призначена для боротьби з танками та іншими броньованими засобами противника. Крім того, вона може бути використана для знищення живої сили противника, що знаходиться в легких укриттях, а також спорудах міського типу.

а – в бойовому положенні; б – в похідному положенні.

Рисунок 6 – Загальний вигляд реактивної протитанкової гранати РПГ-18.

Реактивна протитанкова граната РПГ-18 є індивідуальною зброєю, що складається з пускового пристрою одноразового застосування у вигляді гладкоствольної труби телескопічного типу і гранати, розміщеної в пусковому пристрої.

Основні тактико-технічні характеристики РПГ-18:

калібр – 64 мм;

довжина в похідному положенні – 705 мм;

довжина в бойовому положенні – 1050 мм;

маса – 2,6 кг;

початкова швидкість польоту гранати – 114 м/с;

дальність прямого пострілу по цілі висотою 2 м – 135 м;

прицільна дальність стрільби – 200 м;

час переводу з похідного положення в бойове – 8 – 10 с.

Найкращі результати стрільби є в межах дальності прямого пострілу.

Призначення та бойові властивості реактивної протитанкової гранати РПГ-22

Реактивна протитанкова граната РПГ-22 (див.рис.7) призначена для боротьби з танками, самохідно-артилерійськими установками (далі – САУ) і іншими бойовими броньованими засобами (далі – ББЗ) противника. Крім того, РПГ-22 може бути використана для знищення живої сили противника, що знаходиться в легких укриттях, а також в спорудах міського типу.

Бойові властивості РПГ-22:

калібр – 72,5 мм;

довжина в похідному положенні – 755 мм;

довжина в бойовому положенні – 850 мм;
 маса – 2,7 кг;
 початкова швидкість польоту гранати – 133 м/с;
 дальність прямого пострілу по цілі заввишки 2 м – 160 м;
 прицільна дальність стрільби – 250 м;
 час переведення пускового пристрою з похідного положення в бойове – 8 – 10 с.

Рисунок 7 – Загальний вигляд реактивної протитанкової гранати РПГ-22

Призначення та бойові властивості реактивної протитанкової гранати РПГ-26

Реактивна протитанкова граната РПГ-26 (див.рис.8) є індивідуальним озброєнням одноразового застосування та призначена для боротьби з танками, самохідно-артилерійськими установками та іншими броньованими засобами противника. Крім цього, РПГ-26 може бути використана для придушення живої сили противника, яка знаходиться за легким укриттям, а також в спорудах міського типу.

Рисунок 8 – Загальний вигляд реактивної протитанкової гранати РПГ-26

Основні тактико-технічні данні РПГ-26:

калібр – 72,5 мм;
 довжина у похідному та бойовому положенні – 770 мм;
 вага – 2,9 кг;
 швидкість польоту гранати – 144 м/с;
 дальність прямого пострілу до цілі висотою 2 м – 170 м;
 прицільна дальність стрільби – 250 м;
 час переводу пускового пристрою з похідного положення в бойове – не більш – 10 с.

Найкращий результат стрільби досягається в межах дальності прямого пострілу.

Призначення та бойові властивості 40 мм підствольного гранатомету ГП-25

40-мм підствольний гранатомет ГП-25 є індивідуальною зброєю і призначений для знищення живої сили та живої сили, яка знаходиться на відкритій місцевості, а також живої сили, що знаходиться у відкритих окопах, траншеях і на зворотних скатах місцевості.

Гранатомет ГП-25 є підствольним гранатометом, тобто кріпиться під стволом автомата.

Гранатомет застосовується в комплексі з 7,62-мм та 5,45-мм автоматами Калашникова (АКМ, АКМС, АК-74 і АКС-74). Загальний вигляд гранатомета, приєднаного до автоматів, показаний на рисунку 9.

З'єднання гранатомета з автоматом здійснюється за допомогою спеціального кронштейна, сполученого із стволом шляхом пресової посадки від подовжнього зсуву кронштейн утримується штифтом.

Рисунок 9 – Загальний вигляд гранатомета, приєднаного до автомата АК-74.

При приєднаному підствольному гранатометі стрілець залежно від поставленого завдання може вести вогонь як з гранатомета, так і з автомата.

Для стрільби з підствольного гранатомета застосовуються постріли ВОГ-25 з осколковою гранатою, спорядженою головним підривником миттєвої дії з самоліквідатором.

Стрільба з гранатомета може вестися прямим і непрямим (навісною траєкторією) наведенням.

Стрільба прямим наведенням може вестися настільною і навісною траєкторіями.

Максимальна прицільна дальність стрільби 400 м, мінімальна прицільна дальність стрільби непрямим наведенням (при навісній траєкторії) 200 м. Бойова скорострільність 4-5 пострілів у хвилину.

Бойові властивості 40-мм підствольного гранатомету ГП-25:

Індекс гранатомета – 6Г15.

Калібр – 40 мм.

Довжина нарізної частини каналу ствола – 98 мм.

Кількість нарізів – 12

Вага гранатомета без затильника – 1,5 кг.

Довжина гранатомета – 323 мм.

Прицільна дальність стрільби:

максимальна – 400 м;

мінімальна – 200 мм. (при стрільбі навісною траєкторією).

Бойова скорострільність – 4-5 пострілів/хв.

Носимий боєкомплект – 10 пострілів.

Постріли, які застосовуються для стрільби – ВОГ-25.

Початкова швидкість польоту гранати – 76 м/с.

Калібр гранати – 40 мм.

Максимальна довжина пострілу – 0,1067 м.

Вага пострілу – 0,255 кг.

Вага вибухової речовини (далі – ВР) розривного заряду – 0,048 кг.

Дальність взведення підричника від дульного зрізу гранатомета – від 10 до 40 м.

Час самоліквідування – не менше 14 секунд.

Розсіювання при стрільбі на дальність 400 м – Вд не більше 6,6 м, Вб не більше 3 м.

Озброєння окремих взводів

Призначення, бойові властивості 12,7-мм кулемету ДШКМ (ДШК, ДШКМ-ТК)

12,7-мм кулемет ДШКМ зразка 1938/46 років і 12,7-мм кулемет зразка 1938 року Дегтярьова – Шпагіна крупнокаліберний (далі – ДШК) простий та надійний в бойових умовах. Кулемет зразка 1938/46 років це модернізований кулемет зразка 1938 року (рисунок 10).

Кулемет був призначений для підтримки піхотних підрозділів і боротьби з повітряними цілями на дальності 2000 – 2400 при висоті до 1500 метрів ; для боротьби з наземними цілями на дальності до 3500 метрів ; для боротьби з бронецілями. Бронепробиття на дальності до 500 м становить 20 мм стандартної (середньої міцності) броні та до 15 мм високої міцності.

Рисунок 10 – 12,7-мм кулемет зразка 1938 року ДШК і 12,7-мм кулемет ДШКМ зразка 1938/46 років.

Кулемет ДШКМ-ТК це кулемет зразка 1946 року з тактичним комплектом модернізації 2015 року (рисунок 11), який включає: приклад з упором та моноподом, планка пікатінні, дульне гальмо, сошки, кронштейн для патронного короба і коробка на 10 патронну стрічку.

Рисунок 11 – 12,7-мм кулемет ДШКМ-ТК.

12,7-мм кулемет ДШКМ-ТК призначений для боротьби з легко броньованими наземними цілями (бронетранспортерами), вогневими точками і цілями, які перебувають за невеликими укриттями, на дальності до 1200 м, а також для ведення вогню по скупченнях піхоти та транспорту на дальності до 1500 м і по повітряних цілях на висоті до 1500 м.

Призначення, бойові властивості гранатомета АГС-17 автоматичного гранатомета АГС-17

30-мм автоматичний гранатомет на станку (АГС-17) “Полум’я” (рисунок 12) призначений для поразки живої сили та вогневих засобів противника, розташованих поза укриттями, у відкритих окопах (траншеях) і за природними складками місцевості (у лощинах, ярах, на зворотних схилах висот).

Рисунок 12 – Загальний вигляд 30 мм автоматичного гранатомета на станку (АГС-17).

Стрільбу з гранатомета можна вести настільною або навісною траєкторією, короткими (до 5 пострілів) або довгими (до 10 пострілів) чергами та безупинно.

Наявність на гранатометі регулятора дозволяє вести стрільбу двома різними темпами: мінімальним – 50 - 100 пострілів за хвилину та максимальним – 350 - 400 пострілів за хвилину.

Охолодження ствола гранатомета повітряне, що допускає ведення безупинного вогню до 300 пострілів.

Прицільна дальність стрільби з гранатомета – 1700 м. Радіус суцільної поразки убійними уламками гранати не менше ніж 7 м.

Маса гранатомета зі станком і прицілом складає 31 кг, гранатомета (без станка) – 18 кг, станка – 12 кг, прицілу без системи освітлення – 1 кг; коробки з пострілами – 14,5 кг, пострілу – 0,35 кг.

Більш детальні балістичні дані та конструктивні дані гранатомета АГС-17 та пострілу до нього наведені в додатку 1 до цього Довідкового матеріалу.

Для стрільби з гранатомета застосовується постріл зі скалковою гранатою ВОГ-17 або ВОГ-17М (рисунок 11).

Рисунок 11 – загальний вигляд пострілу зі скалковою гранатою до АГС-17 ВОГ-17М.

Призначення, бойові властивості 73-мм станкового протитанкового гранатомета СПГ-9 (СПГ-9М)

Станковий гранатомет СПГ-9 (рисунок 12-13) є потужним вогневим засобом мотопіхотних, механізованих підрозділів.

Гранатомет призначений для знищення танків, самохідних установок усіх типів та інших броньованих засобів супротивника. Крім того, гранатомет може бути використаний для придушення живої сили і вогневих засобів супротивника, що знаходяться в довгострокових, дерево-земляних і легких укриттях польового типу або в цегляних спорудах міського типу.

На озброєнні в Збройних Силах України знаходяться:

гранатомет СПГ-9, СПГ-9М (механізовані підрозділи);

СПГ-9М, СПГ-9ДМ (десантно – штурмові підрозділи та підрозділи морської піхоти).

Рисунок 12 – Станковий гранатомет СПГ-9 Рисунок 1.4 – станковий гранатомет СПГ-9М.

Гранатомети, які комплектуються нічними прицілами ПГН-9, називаються СПГ-9МН і СПГ-9ДМН.

Стрільба з гранатомета проводиться кумулятивними і осколковими гранатами.

Бойові властивості гранатомета.

Найбільш дійсний вогонь під час стрільби з гранатомета- кумулятивною гранатою по цілях, які знаходяться на відстані прямого пострілу.

Відстань прямого пострілу по цілях висотою 2 м:

- під час стрільби пострілом ПГ-9В - 800 м;

- під час стрільби пострілом ОГ-9В - 345 м.

Час переводу гранатомету

- з похідного положення в бойове - 25-35 с.,

- з бойового у похідне – 25-35 с.

Основні дані станкового гранатомета СПГ-9

Балістичні

Калібр.....73 мм

Прицільна дальність стрільби прямою наводкою кумулятивною і осколковою гранатами.....1300 м

роздільною наводкою при стрільбі оскол. гранатою....4500 м

Початкова швидкість гранати ПГ-9 435 м/сек.

Початкова швидкість гранати: ОГ-9.....316 м/сек.

Максимальна швидкість гранати ПГ-9.....700 м/сек.

Бойова швидкострільність (пострілів за хвилину)до 6

Вагові

Вага гранатомета з оптичним прицілом.....50,5 кг.

Вага верстата.....12 кг

Вага пострілу:

ПГ-9В -4,4 кг;

ОГ-9В -5,5 кг.

Вага сумки з трьома пострілами:

ПГ-9В -16,4 кг;

ОГ-9В -19,7 кг

Конструктивні

Найбільший кут підвищення+ 7°

Найбільший кут пониження– 3°

Кут горизонтального обстрілу± 15°

Найбільша довжина гранатомета2110 мм

Найбільша ширина гранатомета в бойовому положенні 990 мм

Найбільша висота гранатомета в бойовому положенні..800 мм

Кліренс (по соплу).....135 мм

Довжина пострілу.....1115 мм

Довжина гранати775 мм

Під час зустрічі кумулятивної гранати з цілю спрацьовує підричник, від його імпульсу детонує вибухова речовина розривного заряду, утворюється кумулятивний (зосереджений, направлений) струмінь газів і розплавленого металу, який пробиває броню танків і інших бойових машин противника, вражає живу силу, озброєння й устаткування, а також запалює пальне.

Під час зустрічі осколкової гранати з цілю відбувається розрив гранати на осколки, які розлітаються в сторони і вражають ціль.

Під час зустрічі кумулятивної гранати з цілю спрацьовує підричник, від його імпульсу детонує вибухова речовина розривного заряду, утворюється кумулятивний (зосереджений, направлений) струмінь газів і розплавленого металу, який пробиває броню танків і інших бойових машин противника, вражає живу силу, озброєння й устаткування, а також запалює пальне.

Під час зустрічі осколкової гранати з цілю відбувається розрив гранати на осколки, які розлітаються в сторони і вражають ціль.

ТЕМА 2. ОСНОВНІ ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВИЧКИ СОЛДАТА В БОЮ

2.1. **Склад, припасування спорядження, догляд за ним. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування (підзавдання 000Г.06Л(Б).0201)**

2.1.1. Склад, припасування спорядження, догляд за ним

Спорядження, яке потрібне бійцеві на фронті, залежить в першу чергу від того, де і за яких обставин потрібно виконувати поставлене завдання.

Велика частина країн світу застосовує систему ешелонування для бійців.

Існує три ешелони, детально розповідає про кожен з них.

Найнеобхідніші засоби: перший ешелон для бійця

Перший ешелон – бойовий мінімум, який повинен знаходитись на кожному воїні під час виконання того чи іншого завдання. Саме це екіпірування дозволить вижити навіть у тилу противника. Зазвичай воно знаходяться у кишенях та жилетці солдата.

До першого ешелону входять:

Вогнепальна зброя, набої (якщо точніше – одна частина боєприпасів) та спеціальні засоби, які допоможуть вести близький бій з противником(наприклад, ніж та лопата для того, щоб рити окопи). Боєкомплект носимий АК-74 – 450 шт. (270 ПС; 180 Т), 4 магазини, 4 плашки (по 15 набоїв), решта розсип. Гранати 2 шт. – Ф1, РГД-5

Бути на зв'язку – саме це правило часто допомагає не лише виконати поставлене завдання, а і вижити в бою. Тому, у першому ешелоні екіпірування не обійтись без засобів зв'язку та сигналізації.

Поранення, на жаль, невід'ємна частина війни. Саме тому без засобів для надання першої медичної допомоги (собі, або побратиму) на полі бою краще не з'являтися.

Недоторканий запас (нз) – це те, що допоможе створити умови для виживання на будь-якій території. До нз входить четверта частина боєзапасів, ліків. До нз також відноситься їжа: кожен солдат повинен мати воду та продукти (зазвичай, консерви).

Засоби, які допоможуть виконати завдання: другий ешелон для бійця

Другий ешелон – це ті засоби, які допоможуть не лише вижити, а і виконати завдання. Здебільшого ці засоби знаходяться у бойовому ранці.

До другого ешелону входять:

Прилади нічого бачення, друга частина боєприпасів, елементи групової зброї та боєприпаси для неї.

Їжа – бажано висококалорійна, яка допоможе прогодувати себе протягом 3 діб та вода на цей ж час.

Якщо з чистою водою виникають проблеми, кожен воїн у рюкзаку повинен мати компактний фільтр для очищення води.

В залежності від типу завдання, інколи бійцям доводиться бути непомітними, тому без засобів для маскуванню не обійтись.

Не варто забувати і про відпочинок, тому в рюкзаку варто розмістити теплоізоляційний килимок для сидіння та вологонепроникну накидку.

Змінна нижня білизна (2-3 пари) та засоби гігієни.

Додаткові засоби для успішного виконання завдання: третій ешелон для бійця

Наповнення третього ешелону дуже індивідуальне, та залежить від роду військ і поставленого завдання та території, де проходить його реалізація.

До третього ешелону можуть входити:

Різноманітне обладнання для створення табору: намет, освітлювальні прилади, опалювальні прилади, спальні мішки.

Додаткова зброя (як особиста, так і групова) та набой для неї.

Резервні засоби зв'язку.

Одяг – це та складова, без якої людині буде тяжко переносити холод, спеку, дощ тощо. Також одна з найголовніших його функцій – це захист від механічних пошкоджень та забруднення. Одяг кожного військовослужбовця можна поділити на частини, такі як:

Головний убір

Захист шиї

Верхній одяг

Нижній одяг – натільна білизна

Взуття

Головний убір має безліч призначень, але основні це: взимку – захист від переохолодження, влітку – захист від сонячного удару

Захист шиї (баф) призначений для захисту від механічних пошкоджень, згорання шкіри на сонці тощо

Верхній одяг потрібен для захисту від несприятливих умов (дощ, сніг, вітер, мряка і тд.). Також до цього розділу відносяться дощовики, пончо (це є один із найбільш універсальних аксесуарів тому, що він захищає не тільки людину, від дощу, сильного вітру, а ще й наші особисті речі. Сюди також можна віднести штани, хоч вони і не є елементом верхнього одягу, але виконують всі ті ж функції.

Нижній одяг – натільна білизна – призначений для того, щоб верхній одяг не натирав шкіру тобто – захистити шкіру від роздратувань та механічних пошкоджень вернім одягом. Вона вимагає більшого догляду, тобто – регулярне прання, або його заміну. У більш прохолодних умовах, використовують термобілизну. Вона потрібна для відведення вологи від тіла та збереження тепла. Термобілизна є різних рівнів (перший рівень і другий рівень). Другий рівень (флісовий одяг) є підсиленням першого. Коротко кажучи: перший рівень відводить вологу від тіла та зберігає шкіру в сухому стані, а другий забезпечує тепло. Шкарпетки, рекомендовано, використовувати ТІЛЬКИ трекінгові тому, що вони ефективно відводять вологу від стопи, не дозволяючи запотіванню.

Взуття призначене не тільки для того, щоб забезпечити комфорт і зігріти в холодну пору року, але і для того, щоб знизити тертя, появу грибка в області стопи при тривалому русі та переміщенні. Не рекомендовано виконувати завдання за призначенням у новому (не розношеному) взутті тому, що це може призвести до дискомфорту та натиранню кінцівки.

Примітка: увесь одяг, має бути зручним, не сковувати рухів, не натирати, а також одним із найголовніших факторів це є маскувальні властивості як одягу, так і особистого спорядження.

Бойове спорядження

Бойове спорядження

Екіпірування

Шолом

Бойове спорядження - комплект предметів екіпіровки, які необхідні для вирішення поставлених завдань. Як правило, це предмети або елементи, що забезпечують захист бійця, а також спрощують транспортування зброї, боєприпасів та інструментів.

Вони мають забезпечувати мобільність та маневреність бійця на полі бою. Також важливим елементом даного спорядження це – маскувальні властивості („розбиття” силуету на місцевості).

Шолом – це частина захисного спорядження яка забезпечує захист голови від механічних, осколкових та кульових пошкоджень. Він

має бути надійно та зручно припасований і забезпечувати захист голови. Рекомендовано шолом носити так, щоб не було прямого контакту із шкірою(волоссям). Наприклад: підшолом вдягати підшоломник (зимовий, літній) або якийсь інший головний убір.

Боєкомплект (магазини з боєприпасами) у військовослужбовця розміщується, як правило, на бронежилеті або на розвантажувальній системі .

Бронежилет (плитоноска) - елемент захисного спорядження який призначений для захисту від уражень вогнепальної та холодної зброї, чи осколкових уламків. Основні вимоги до бронежилету: забезпечення максимальної площі захисту тулуба військовослужбовця, не сковування рухів, що забезпечить максимальну маневреність під час виконання завдань.

Як закріпити ремінь на автоматі АК-74?

1. Підготуйте автомат і ремінь.
2. Підготуйте ремінь, розпускаючи пряжки, які обов'язково мають бути спрямовані вгору.
3. Вільний кінець ремня протягується через антабку на прикладі.
4. Вільний кінець потрібно протягнути через шлевку ремня.
5. Вільний кінець потрібно протягнути через пряжку ремня.
6. Кріпиться до передньої антабки автомата за допомогою карабіна.

Ремінь для носіння пристебнутий і має регулюватися за довжиною бійця.

Є найрізноманітніші варіанти кріплення ремня АК-74, ви можете вибрати найбільш зручний індивідуально для вас. Разом з цим, антабка АК-74 може бути заміненна, що дає змогу розширити можливості та зручність використання ремня під час носіння зброї.

Розвантажувальна система - призначена для раціонального розміщення спорядження. Вона має бути зручною та особисто підібрана під кожного військовослужбовця. Система повинна забезпечувати швидкий доступ до елементів які розташовані на ній. Головною вимогою до її комплектації є – правильний розподіл ваги.

Балістичні окуляри є не менш важливим елементом захисного спорядження військовослужбовця. Вони призначені для захисту очей від механічних та осколкових ушкоджень. Також вони добре захищають від вітру, сонячних променів та пилу.

Тактичні рукавиці виконують одразу кілька функцій: перш за все, захищають руки від механічних та термічних ушкоджень () при маніпуляціях зі зброєю та під час виконання бойових завдань, захищають від холоду та камуфлюють руки, оскільки світла неприкрита шкіра - один із демаскуючих факторів. Рекомендовано не використовувати рукавиці не захищають всю площу руки (рукавиці без пальців), а також щоб були виготовлені з вогнетривкого матеріалу.

Також додатковим захистом військовослужбовця є **наколінники та наколінники**. Вони захищають суглоби під час падінь.

Тактичні рюкзаки

Рюкзак

Рюкзак - це спеціальна сумка призначена для тривалого перенесення та розміщення на спині особистих речей, елементів бойового спорядження, продуктів харчування, боєприпасів та інше. **Типи рюкзаків:**

Одноденний – його зручно брати з собою на полігон або якійсь нетривалий польовий вихід. У нього має поміщатися все те, що може знадобитися бійцю в цей період: їжа та вода, якийсь одяг та інше. Як правило об'єм такого рюкзака складає 20 літрів.

Штурмовий

– Використовується військовослужбовцем для тривалих тактичних дій які можуть продовжуватись близько трьох днів. У нього має поміщатися: їжа та вода, запасний комплект форми, додатковий боєкомплект та інші речі які необхідні для виконання завдання. Як правило об'єм такого рюкзака складає 30-40 літрів.

Рейдовий

– Такий тип рюкзака використовується для тривалого переміщення так тактичних дій. Він дозволяє в собі розміщувати: продуктів харчування мінімум на 5 днів, додатковий боєкомплект, запасна форма та інші засоби які потрібні для виконання завдання. Як правило об'єм такого рюкзака складає 60 та більше літрів.

Список майна яке може розташовуватись в рюкзаку:

- 1- Пончо (Дошовик)
- 2- Лопатка (Сокира)
- 3- Спальний мішок (Карімат)
- 4- Гамаші (Чулки ОЗК)
- 5- Фляга (Гідратор)
- 6- Ліхтарик (Хімічне світло)
- 7- Компас
- 8- Ніж (Мультитул)
- 9- Засоби гігієни
- 10- Боєприпаси (Гранати)
- 11- Прибори для харчування (Ложка, Тарілка, Горнятко)
- 12- Скотч (Ізолента, Армований скотч)
- 13- Води (На 1-5 діб)
- 14- Їжі (на 1-5 діб)
- 15- Сірники (Запальничка, Сухий спирт, Кристало)
- 16- Додаткове взуття
- 17- Додатковий комплект форми
- 18- Теплий одяг
- 19- Натільна білизна (Шкарпетки, Футболки)
- 20- Додаткова аптечка
- 21- Туалетний папір (Вологі серветки)
- 22- Таблетки від отруєння та очищення води
- 23- Засоби для чищення зброї
- 24- Мотузка(Паракорд, Шнурки)
- 25- Прилади спостереження
- 26- Засоби зв'язку

Diagram illustrating the weight distribution zones of a backpack:

- ЛЕГКЕ** (Light) - Top section (blue)
- ВАЖКЕ** (Heavy) - Middle section (red)
- СЕРЕДНЕ** (Medium) - Bottom section (orange)
- СПАЛЬНИЙ МІШОК** (Sleeping Bag) - Bottom section (blue)

Для тривалого переміщення та виконання довготривалих завдань необхідно мати запаси їжі та води залежно від тривалості завдання.

Води на 1-5 діб

Додатково рекомендовано мати: протейнові (багато калорійні) батончики та енергетичні напої.

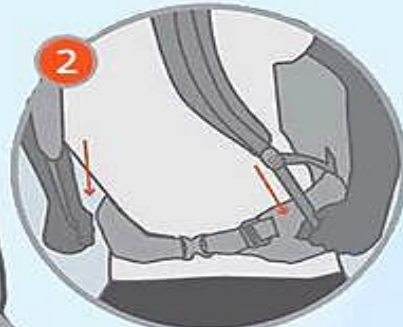
Під час довготривалого переміщення та тривалого виконання завдання можуть виникати такі «небойові травми»:

Відругелюйте свій рюкзак

Крок 1:

Поясний ремінь

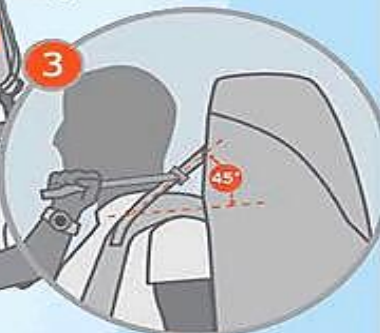
- Одягніть рюкзак на спину так, щоб подушки поясного ремня лежали на талії над кістками тазу.
- Закрийте пряжку ремня та добре затягніть його. Ви маєте відчувати вагу рюкзака на поясі, а не на плечах.

Крок 2:

Плечові лямки

- Потягніть стропа лямок униз та назад, затягуючи їх
- Лямки мають притягувати рюкзак до Вашої спини, зміщуючи тим самим центр ваги вперед. Плечі НЕ повинні відчувати значної ваги.

Крок 4:

Грудна стяжка

- Встановіть грудну стяжку на комфортній висоті.
- Закрийте пряжку та потягніть стропа стяжки. Плечові лямки мають посунутися до середини грудей так щоб Ви могли вільно рухати руками.

2. Плечові лямки

1. Поясна стяжка

Стабілізуючі стропа

Останні поради

- Натягніть стабілізуючі стропа (якщо вони є), розташовані з боків поясного ремня. Це стабілізує рюкзак в нижній частині і при русі він більш жорсто прилягатиме до тіла.
- Візьміть руками плечові лямки та злегка зсуньте їх з плечей. Так ви переконаєтеся що основна вага рюкзака лежить на поясі, а не на плечах.

Крок 3:

Силові стропа

- Силові стропа призначені для "підняття" навантаження. Вони розташовані над плечима та мають утворювати з ними кут у 45°.
- Обережно потягніть за кінці строп, піднімаючи вагу рюкзака від плечей.

Висновок: для успішного виконання поставлених завдань потрібно ретельно підбирати та припасовувати своє обмундирування та спорядження, щоб запобігти небойових травм та дискомфорту під час виконання бойового завдання.

Солдат зобов'язаний тримати особисту зброю та екіпіровку в справному стані, постійно стежити за витрачанням боєприпасів, вчасно доповідати про те, що половину боєприпасів витрачено.

2.1.2. Бойовий комплект і його розміщення в предметах екіпірування

БОЄКОМПЛЕКТ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА БОЙОВИХ МАШИН

№ з/п	Вид зброї	Всього боєкомплект, шт.	Боєкомплект при зброї, шт.	В тому числі "НЗ", шт
1	АК-74	450 (370 ПС + 80 Т)	180 (150 ПС + 30 Т)	45 (30 ПС + 15 Т)
2	АКМ	300 (246 ПС зр 43 + 54 Т-45)	120 (98 ПС зр 43 + 22 Т-45)	30 (20 ПС зр 43 + 10 Т-45)
3	РПК-74	1500 (1230 ПС + 270 Т)	450 (370 ПС + 80 Т)	150 (102 ПС + 48 Т)
4	Ручний кулемет РПК	1000 (750 ПС зр 43 + 180 Т-45 + БЗ 70)	300 (225 ПС зр 43 + 54 Т-45 + БЗ 21)	100 (68 ПС зр 43 + 18 Т-45 + БЗ 14)
5	ПКМ	2000 (ЛПС 1540+Б-32 100+Т-46 360)	600 (ЛПС 460+Б-32 30+Т-46 110)	200 (ЛПС 154+Б-32 10+Т-46 36)
6	СВД	100 (СН 90+Б-32 10)	60 (СН 55+Б-32 5)	10 (СН 5+Б-32 5)
7	РПГ-7В	ПГ-7ВС,ВМ,В,ВЛ - 20	ПГ-7ВС,ВМ,В,ВЛ - 5	ПГ-7ВС,ВМ,В,ВЛ - 3
8	ГП - 25	20 (ВОГ -25 -10,ВОГ -25П-10)	10 (ВОГ -25 -5,ВОГ -25П-5)	4 (ВОГ -25 -2,ВОГ -25П-2)
9	РГД -5 (крім екіпажів БМ)	2	1	-
10	РГО (крім екіпажів БМ)	2	1	-
11	ПМ	24	16	
12	АПС	200	100	
13	АГС 17	300 (ВОГ-17М)	135 (ВОГ-17М)	24 (ВОГ-17М)
14	СПГ-9М	60(ПГ-9-36+ ОГ-9В-24)	6 (ПГ-9-4+ ОГ-9В-2)	2 (ПГ-9)
15	ДШКМ	2000 (Б-32-300,БС-200,БЗТ-500,МДЗ-1000)	1500 (Б-32-225,БС-150,БЗТ-375,МДЗ-750)	250 (Б-32 -37,БС-25,БЗТ-63,МДЗ-125)
16	БМП-2 2А42	500 (ОФЗ 272+ОТ 68+БТ 160)	500 (ОФЗ 272+ОТ 68+БТ 160)	95 (ОФЗ 55+ОТ 20+БТ 25)
	9М113	4	4	-
	ПКТ	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	-
17	БМП-1П 2А28	40 (ПГ-15 ВС 24+ОГ-15 В 16)	40 (ПГ-15 ВС 24+ОГ-15 В 16)	5 (ПГ-15 ВС 3+ОГ-15 В 2)
	9М113	3	3	
	ПКТ	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	
	АК-74	450 (370 ПС + 80 Т)	180 (150 ПС + 30 Т)	45 (30 ПС + 15 Т)
	РГО, Ф-1	10	10	-
	26 мм СП	12	12	-
	81 мм ЗД6	6	6	
18	БРМ-1К 2А28	20 (ПГ-15 ВС 12+ОГ-15 В 8)	20 (ПГ-15 ВС 12+ОГ-15 В 8)	5(ПГ-15 ВС 3+ОГ-15 В 2)
	ПКТ	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	
	АК-74	450 (370 ПС + 80 Т)	180 (150 ПС + 30 Т)	45 (30 ПС + 15 Т)
	РГО, Ф-1	10	10	-
	26 мм СП	12	12	-
	81 мм ЗД6	4	4	
19	БТР-70,80 КПВТ	500 (Б-32 125+БЗТ 125+МДЗ 250)	500 (Б-32 125+БЗТ 125+МДЗ 250)	
	ПКТ	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	2000 (ЛПС 1200+Б-32 200+Т-46 600)	
	АК-74	450 (370 ПС + 80 Т)	180 (150 ПС + 30 Т)	45 (30 ПС + 15 Т)
	РГО, Ф-1	10	10	-
	26 мм СП	12	12	-
	81 мм ЗД6 (БТР-80)	6	6	

На рисунку показано варіант розміщення бойового комплекту в предметах екіпірування.

2.2. Правила звукового, світлового маскування. Пояснення необхідності звукового, світлового маскування, ознайомлення зі способами звукового, світлового маскування (підзавдання 000Г.06Л(Б).0202)

2.2.1. Загальні відомості

Маскування — це комплекс заходів, спрямованих на приховування від противника військ та об'єктів, на введення його в оману відносно наявності, розташування, складу, дій та намірів своїх військ.

Приховування полягає в недопущенні або усуненні демаскувальних ознак підрозділів і об'єктів. Прихованість діяльності підрозділів забезпечується використанням маскувальних комплектів та сіток, маскувальним фарбуванням, застосуванням радіопоглинаючих матеріалів, аерозолів (димів). Розміщення і переміщення підрозділів з урахуванням (використанням) маскувальних властивостей місцевості, місцевих предметів, темного часу доби та інших умов обмеженої видимості; дотриманням правил радіообміну; своєчасним виявленням і усуненням демаскуючих ознак.

Імітація передбачає створення фальшивих районів розташування та пересування підрозділів, об'єктів, інформації про стан об'єкта, відтворення демаскувальних ознак.

Індивідуальне маскування ч.1

Індивідуальне маскування ч.2

Основи маскування

Демонстративні дії спрямовані на відволікання уваги та введення в оману противника відносно нашого розташування, фактичних дій зараз та намірів у майбутньому. Демонстративні дії виконують окремі підрозділи або групи.

Дезінформація передбачає доведення до противника фальшивих новин за допомогою технічних засобів зв'язку, радіо, через неофіційні канали та іншими засобами і способами.

Маскування досягається:

збереженням військової таємниці;

прихованим розташуванням підрозділів і об'єктів з урахуванням маскувальних властивостей місцевості та умов обмеженого огляду;

застосуванням табельних засобів маскування;

використанням місцевих матеріалів, аерозолів;

маскувальним фарбуванням озброєння, техніки;

демонстраційними діями;

створенням фальшивих районів розташування підрозділів, позицій об'єктів;

застосуванням інших прийомів та засобів маскування від усіх видів розвідки противника;

надійним виконанням вимог маскувальної дисципліни.

розповсюдженням неправдивої інформації про плани подальших дій у цивільному середовищі та в інформаційному полі ворога.

Всі правила маскування мають бути доцільними. В цьому матеріалі ми даємо максимум (того, що знайшли). Але це не означає, що на всіх позиціях слід дотримуватись усіх перелічених тут правил і рекомендацій.

Основні правила маскування

Фон: Темне - на темному, світле - на світлому. Темний силует на світлому фоні - ідеальна ціль.

Розмір\групування: Велике з великим - мале з малим (мале краще сховати на фоні за малим об'єктом, велике - на фоні\за великим).

Форма: Правильних форм (коло та прямі лінії) в природі не існує. Розмивайте силует голова-шия-плечі, кисті рук, обличчя. Розмивайте обриси споруд, техніки та озброєння.

Світломаскування: Основа роботи вночі. Якщо є ліхтарі - значить тепловізорів та пристроїв нічного бачення - нема - це знаєте ви, і це знає ворог. Темрява - друг маскування.

Звуки: Працюйте та відпочивайте тихо, або під прикриттям не ваших (сторонніх) звуків. Не шуміть поблизу ворожих позицій. Використовуйте природні об'єкти (прикриття) для зменшення відстані розповсюдження звуків у бік ворога.

Тепло: Зменшувати кількість тепла, що виділяється на позиціях, проводити теплоізоляцію, встановлювати штори та маски (штучні та природні). Не забувати про вигляд зверху. Спецпризначенні взимку не опалюють приміщення де розміщуються.

Рух: Мінімум рухів. Рух під прикриттям природних масок (кущів, дерев) та об'єктів, в такт руху дерев та трави, під час стороннього шуму.

Камуфляж: колір та малюнок повинні відповідати місцевості та розмивати основні обриси об'єкта (розмивати силует).

Ефект "штори": сітка, кущ, дерево, скляний будинок, що знаходяться біля вас у напрямку погляду на противника - дозволяють вам бачити позиції ворога, і закривають огляд противнику на вас. Пам'ятай про кут огляду.

Використання природних умов застосовується військами в першу чергу.

Використання маскувальних властивостей місцевості розрахунками, відділеннями та екіпажами зводиться до розміщення об'єктів маскування за природними масками. Природними масками є ліси, гаї, кущі, населені пункти, окремі двори, яри, балки, зворотні скали висот та інші елементи місцевості.

Для приховування від наземної розвідки війська розташовуються та пересуваються за зворотними схилами висот, у складках місцевості, в лісах, за будовами.

На місцевості, яка позбавлена природних масок, техніку розташовують на плямистих ділянках, на яких виявлення її противником ускладнюється.

Для зменшення помітності шляхів руху, траншей, ходів сполучення, ліній зв'язку їх доцільно прокладати вздовж ровів, дамб, загороджень та між контрастних плям на місцевості.

Для маскування військ в широких масштабах використовують живу та свіжозрізану рослинність у вигляді гілок, кущів, а також пучків трави прикріплюють до предметів спорядження та до поверхонь техніки, що маскується.

Взимку озброєння і техніка фарбується у білий колір, для маскуванню використовуються зимові маскувальні комплекти, а також сніг і лід.

Не допускається обладнання позицій і розташування вогневих засобів біля добре помітних місцевих предметів, що можуть служити для противника орієнтирами. У разі неможливості вибору позиції в іншому місці, помітні місцеві предмети повинні руйнуватися.

У визначених місцях може обмежуватися або заборонятися пересування людей і техніки, використання фар і ліхтарів, паління печей і розкладання вогнищ, робота радіо засобів. Для проведення інженерних робіт і переміщення підрозділів використовується темний час доби та інші умови обмеженої видимості.

Заходи маскуванню виконуються підрозділами постійно і, як правило, своїми силами і засобами. Найскладніші з них, що вимагають застосування спеціальних засобів, виконуються підрозділами спеціальних військ.

Для маскуванню з метою захисту від високоточної зброї (ВТЗ) противника створюються поля радіолокаційної невидимості, для чого використовуються маскувальні властивості лісу, яри, зворотні схили висот, тощо.

Під час організації та проведення заходів щодо маскуванню військових об'єктів, озброєння і військової техніки забороняється використовувати: міжнародні розпізнавальні емблеми, знаки та сигнали; прапори, військові емблеми і форму одягу противника, нейтральних держав, а також розпізнавальну емблему Організації Об'єднаних Націй; присутність медичних формувань, санітарного транспорту, військовополонених і цивільних осіб для приховання (захисту) визначених районів, військових об'єктів, озброєння і техніки від розвідки противника.

Засоби маскуванню:

природні (гілки дерев, дерен, суху траву, сік рослин, каміння);
підручні (бинти, ганчір'я, марлю, комбінезон маляра, фарбу, коремат);
табельні (маскувальні сітки, спеціальні стрічки, спеціальний макіяж, маскувальні комплекси).

Демаскуючі ознаки

Не допускайте наступного:

сміття та інші сліди життєдіяльності військовослужбовців (наприклад дим від багаття);

не дотримання режиму світломаскуванню (ліхтарики, багаття, світло фар, куріння цигарок та ін.)

використання оптичних та інших предметів, що відбивають світло (годинник, окуляри, компас, оптичний приціл, глянцева фарба авто, лобове скло автівки та тощо);

тепло в місцях розташування (руху) особового складу та техніки;

проведення фортифікаційних робіт (недбале їх маскуванню);

шум діяльності чи пересування (підрозділу, техніки, обладнання та ін.);

радіосигнали (радіохвилі), скупчення абонентів мобільного зв'язку, сигналів Wi-Fi та Bluetooth;

сліди руху техніки, особового складу до місця його розташування;
 витоптана земля навколо об'єкту, який приховується;
 зламані гілки, спиляні дерева, зірвана трава, яка пожовкла та відрізняється від загального фону місцевості;
 неправильне фарбування об'єктів та індивідуальне маскування;
 використання табельних комплектів маскування таким чином, що дозволяє розгледіти форму та розміри приховуваного об'єкту;
 характерні обриси людини (обличчя, кисті рук, силует: голова-плечі) - скупчення людей в одному місці;
 зброя, техніка та спорядження - скупчення озброєння, техніки та боєприпасів;
 сторонні запахи (сигаретний та інші дими, запахи від їжі та відхожих місць тощо);
 тінь від людей чи предметів, які намагаються замаскувати (сприймається підсвідомо);
 наявність свійських тварин (собаки, коти тощо).
 Розуміння того, коли варто бути видимим, а коли слід лишитися непомітним – вкрай важлива частина ваших зусиль, спрямованих на те, щоб не порушити одне з найважливіших правил. Правило – не стань трупом!
 Але, якщо ваша мета - імітація, демонстрація та дезінформація - то це саме ті пункти, що вам потрібні!

2.2.2. Заходи світлового маскування

В сучасних умовах з метою прихованості дій підрозділів зайняття районів в основному виконується вночі. Перевірку району на наявність вибухонебезпечних предметів та наявність отруйних речовин необхідно проводити в світлий час доби після чого організовувати його охорону.

Підрозділи розташовуються у вказаних їм районах з дотриманням режиму світломаскування, здебільшого вздовж маршрутів висування, використовуючи захисні й маскувальні властивості, а саме:

для укриття танків, бойових машин піхоти і бронетранспортерів використовувати яри, балки, котловани розробок і кар'єрів, виїмки;

у лісі танки та інші бойові машини доцільно розміщувати вздовж просік і лісових доріг під кронами густих дерев, не допускаючи їх скупчення;

не допускати розташування підрозділів під лініями електропередач, поблизу газу – і нафтопроводів;

готувати шляхи для виходу підрозділів із району і для маневру при відбитті нападу противника (обладнуються відповідними покажчиками та добре видимими вночі орієнтирами);

безпосередню та бойову охорону у обов'язковому порядку забезпечити приладами нічного бачення (тепловізорами) та світловими засобами.

Особовий склад проводить заходи світлового маскування. Для охорони доцільно призначати підрозділи, які підсилювати артилерією, якій визначати завдання щодо освітлення місцевості.

Патрулі найбільш вразливі до дій ДРГ, тому використовують лише ліхтарі з світлофільтром, а їх маршрути призначаються між іншими елементами охорони для більш чіткої взаємодії та зменшення ризику нападу на них противника.

На шляхах імовірного руху ДРГ (НЗФ) противника встановлюють сигнальні міни, малогабаритну розвідувально-сигналізаційну апаратуру, оптичні прилади спостереження. Велике значення має організація розпізнавання у нічних умовах. Для чого застосовуються позначення на ОВТ, знаки на екіпіровці особового складу.

УВАГА!

Флуоресцентні наліпки у вигляді “очей” тощо які розміщуються на одязі або спорядження добре видимі в прилад нічного бачення.

Годинник з фосфорними мітками теж добре видно на невеликій відстані навіть очима, на більшій відстані – в прилад нічного бачення.

Підсвітку звичайного годинника, смарт годинника та смартфона теж добре видно в ночі особливо в прилад нічного бачення.

Ліхтар із будь яким світлофільтром добре видно в прилад нічного бачення.

Червоний світлофільтр на ліхтарі видно найдалше від інших світлофільтрів, синій – найменше.

Іфрочервона підсвітка не видима для людського ока, але добре видна в прилад нічного бачення.

[Війна у темряві](#)

2.2.3. Заходи дотримання тиші, прийоми безшумного руху та подолання перешкод вночі.

Ходьба безшумно (крадучись) – спосіб пересування, що використовується для скритного підходу до об'єктів противника, при русі в районах, який можливо знаходиться під наглядом противника, і в інших випадках.

Перша вимога до безшумної ходьби – вміння рухатися, не створюючи шуму при постановці ніг на землю та дотримання обережності, щоб уникнути виникнення шуму від зачіпання за гілки. Крок при такій ходьбі коротше звичайного. Нога ставиться на землю легко, обережно. При пересуванні на короткій відстані ногу краще ставити на носок, повільно переносючи масу тіла на всю ступню. При пересуванні на значні відстані нога виноситься на п'яту, а інша нога злегка згинається до положення полуприсяду. Вперед нога повинна ставитися так, щоб можна було відразу ж підняти її, якщо вона потрапила на предмет, що виробляє шум.

Зазвичай шум виробляє п'ята, особливо там, де на землі валяються палиці, сучки, каміння тощо.

Пересування по в'язкому ґрунту викликає додаткову витрату енергії, що витрачається на “витягування” ніг та на збереження рівноваги. Тому по в'язкому і багnistому ґрунту треба рухатися короткими кроками, швидко переставляючи ноги, щоб вони не встигали глибоко увійти в ґрунт. Ногу потрібно ставити на всю ступню, рух полегшувати енергійною роботою рук. Бажано вибирати більш тверді ділянки ґрунту, борозни, купини, глинисті виступи. У цих випадках рух невеликими кроками чергується зі стрибками і великими кроками.

Рухаючись по слизькій поверхні (наприклад, по глинистому ґрунті після дощу) ногу слід ставити на всю ступню. Одна рука обов'язково повинна бути вільною, щоб робити нею короткі різкі рухи для збереження рівноваги.

При пересуванні по камінню, щебню, через руїни будівель в населених пунктах перш ніж наступити потрібно намацати ногою тверду точку опори і поступово переносити на неї вагу тіла. Наступний крок ногою робити тільки після прийняття стійкого положення на першій.

При пересуванні по високій траві рекомендується вище піднімати ноги і ставити їх на землю з носка.

При пересуванні по мілкій воді, щоб не створювати шуму, ногу треба опускати поступово з носка, протягуючи її вперед по воді ковзаючим рухом, як при ходьбі на лижах.

При низькій температурі взимку скрип кроків по снігу чути на 30 – 40 м. У морозну ніч поширення звуків збільшується. Для звукового маскування свого руху потрібно використовувати шуми, викликані стрільбою, пролітаючими літаками, працюючими двигунами, рухом машин та вітер, що дме з боку противника.

У лісі опале листя, гілля, хмиз раз у раз шумить та потріскує під ногами. Щоб йти без шуму, кроки коротшають, нога ставиться на землю, м'яким рухом. Якщо під ногу потрапить предмет здатний викликати шум, солдат, спираючись на ногу, що має тверду опору, шукає інше місце, куди ступити. Якщо під ногами дуже багато сучків, перш ніж зробити крок треба розворушити їх носком, намацати тверду землю і наступити. Відводячи убік гілки, що перегороджують шлях треба не кидати їх, а притримуючи, повільно повернути в попереднє положення. Тоді вони не будуть шуміти.

Іноді трапляється, що шум солдат носить із собою. Тому перш ніж відправитися на завдання, треба для перевірки пострибати, покувиркатися перекочуючись по землі – з метою перевірки спорядження на “тримучість”. Якщо щось бряжчить і побрязкує, знайти причину шуму і усунути його.

Для подолання невеликих перешкод на шляху руху солдат застосовує різні стрибки. Стрибки у залежності від характеру подоланого перешкоди можуть бути в довжину, з приземленням на одну або на обидві ноги (виконуються з розбігу або з місця), з опорою на перешкоду як однією ногою, так і рукою і ногою і перенесенням тіла боком через перешкоду, наприклад, через повалене дерево, низьку огорожу та ін.

Вилазити з глибоких перешкод (воронка, траншея, яма) необхідно за допомогою упору коліна об край перешкоди, упору руками і ногами об стінки або край перешкоди.

Вповзання в укриття типу воронки проводиться шляхом підповзання до укриття по-пластунськи або напівчетвереньках з подальшим послідовним опусканням в неї ніг. Для пролізання в отвори, щілини необхідно наблизитися до перешкоди поповзом або пригнувшись. Долаючи перешкоду, перенести в нього спочатку одну руку і одну ногу, а потім все тіло.

Підповзання застосовується, коли перешкода має невеликий просвіт над землею (повалене дерево, паркан тощо). Іноді для подолання таких перешкод необхідно підрити частина ґрунту під ними. Підлізти можна повзком або низько пригнувшись. До таких способів як влізання на перешкоди і пролізання через них, солдати вдаються в тих випадках, коли перешкоди мають значну висоту (паркан, стіна, дерево, крутий обрив). Вони можуть здійснюватися одним солдатом, за допомогою товариша, за допомогою підручних засобів. Найбільш ефективні два останніх прийому.

При подоланні перешкод з ґрунту можна в якості опори використовувати лопату або ж з її допомогою зробити невеликі заглиблення та упиратися в них, як у своєрідні ступені. Як підручні засоби використовують зброю, жердини, мотузки, саморобні сходи.

2.3. Пересування солдата в бою різними способами. Вибір та заняття вогневої позиції (місця для стрільби, ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів. Розчищення сектора стрільби, підготовка зброї та боєприпасів до бою (підзавдання 000Г.06Л(Б).0203)

		
<u>Пересування солдата в бою різними способами. Частина 1</u>	<u>Пересування на полі бою</u>	<u>Пересування на полі бою (потайне висунення до об'єкту противника)</u>

2.3.1. Пересування солдата в бою різними способами

У всіх видах боїв основою бойових дій є пересування. Залежно від характеру місцевості, умов, обстановки і вогневих дій противника солдат, перебуваючи у пішому строю, може пересуватися:

- кроком (бігом);
- перебіганням;
- переповзанням.

Прискорений крок або біг (на повний зріст або пригинаючись) застосовується для подолання ділянок місцевості, недоступної для спостереження і вогню противника. Темп прискореної ходьби – у середньому 130-140 кроків за 1 хв, довжина кроку – 80-90 см.

Щоб подовжити крок, треба швидше і дужче розгинати ту ногу, що позаду, і більше виносити другу ногу стегном уперед. Оскільки тривале пересування прискореним кроком дуже стомлює, при швидкісному пересуванні доцільно чергувати ходьбу і біг. У такий спосіб солдат рухається в ході атаки, тримаючи зброю в положенні готовності до негайного відкриття вогню. Ходьба пригинаючись застосовується для прихованого пересування місцевістю з невисокими укриттями (низькі кущі, висока трава, канава тощо). Потрібно зігнути ноги в колінах, податися корпусом уперед, дивитися перед собою і рухатися нешироким кроком. Усі рухи виконуються вільно, без напруження.

Залежно від обстановки, рельєфу місцевості та вогню противника солдат може переповзати:

по-пластунському: лягти на землю, правою рукою взяти зброю за ремінь біля верхньої антабки і покласти її на передпліччя правої руки; підтягти праву (або ліву) ногу і водночас просунути ліву (праву) руку якомога далі, відштовхуючись зігнутою ногою, пересунутися вперед, підтягнути другу ногу, висунути другу руку і продовжувати рухатися так само, притискуючи до себе зброю;

напівкарачки: стати на коліна і, спираючись на передпліччя або кисті рук, підняти зігнуту праву (ліву) ногу до грудей, водночас ліву (праву) руку просунути вперед; просунути тіло вперед до повного випрямлення правої (лівої) ноги, водночас підтягнувши другу зігнуту ногу, і, просуваючи вперед другу руку, продовжувати рух; зброю тримати: при опорі на передпліччя – так само, як і при переповзанні по-пластунському; при опорі на кисті рук – у правій руці;

на боці: лягти на лівий бік, підтягти вперед ліву ногу і зігнути в коліні, спертися на передпліччя лівої руки, каблуком правої ноги впертися в землю якомога ближче до себе; розгинаючи праву ногу, просунути тіло вперед; не змінюючи положення, продовжувати рух; зброю тримати правою рукою, поклавши її на стегно лівої ноги.

2.3.2. Вибір та заняття вогневої позиції (місця для стрільби, ям, канав, пагорбів, дерев та інших місцевих предметів)

Приготування до стрільби з використанням різноманітних укриттів і місцевих предметів.

Підготування до стрільби включає прийняття положення для стрільби і заряджання зброї. Для стрільби із автомата (РПК, ПК, СВД) необхідно обирати таке місце, яке забезпечує найкращий огляд та обстріл, маскування стрільця від спостереження і вогню противника, а також дозволяє зручно виконувати прийоми стрільби. У залежності від обстановки місце для стрільби обирається у траншеї, окопі, воронці від снаряду, канаві, за каменем, пеньком, тощо.

У населеному пункті місце для стрільби може бути обране у вікні будівлі, на горищі, у фундаменті будови, тощо. Недоцільно обирати місце для стрільби поблизу окремих місцевих предметів, які виділяються, а також на гребнях висот.

Якщо противник попереду, заняття вогневої позиції здійснювати в наступній послідовності:

вибрати будь-яке укриття (ямка, вибоїна, пень, камінь, кущ, дерево), зробити широкий крок в сторону (як правило, вправо – для правці зручніше) та перемістити тіло в цю сторону, після чого маятником (різким уклоном тіла) в іншу сторону та широким кроком трохи вперед зайняти вогневу позицію лежачи шляхом опори на ліву руку (в правій руці тримається зброя в напрямку противника) та одночасним присідання на коліна (необхідна наявність наколінників) або викидом ніг назад та в сторони прийняти положення для стрільби лежачи;

після чого здійснити переміщення в сторону (відповзти в бік), що унеможливило ведення прицільного вогню противником;

після зайняття вогневої позиції зробити два – три постріли в сторону противника та знову змінити вогневу позицію.

Для приготування до стрільби із за дерева, кута будівлі та інших сховищ прийняти положення для стрільби, притулитися до укриття так, щоб воно захищало стрільця від вогню ворога, зброю утримати так само, як при стрільбі без укриття. При приготування до стрільби із за невеликого укриття (окоп для стрільби лежачи, горбок) розміщуватися позаду укриття.

Для приготування до стрільби із окопу чи траншеї притулитися корпусом до стінки окопу, лікті обох рук сперти в землю, а прилад щільно притиснути до плеча, при цьому стрільбу можна вести як з упору, так і з руки, або з упиранням магазину на ґрунт.

В основі індивідуальних дій при вогневих контактах у місті лежить так зване “лівостороннє правило”. Суть його полягає в тому, що людині – правші (таких людей близько 95%) зручніше і швидше вдаються всі дії, пов’язані з поворотом вліво (у лівші – вправо). Зручніше і швидше стріляти в умовах, коли треба рухатися або розвертатися вліво (проти годинникової стрілки) і набагато важче і менш результативніше – з розворотом вправо. Віддача пістолетів майже всіх систем “кидає” зброю вліво-вгору (по циферблату на 10-11 годин). У бойовій обстановці, стріляючи з автомата з правого плеча (з пістолета – з правої руки), необхідно використовувати будь-які укриття (камінь, стовпи, кути будівель тощо). Укриття в такому випадку повинно знаходитися зліва, закриваючи корпус і велику частину голови. У такому випадку для зустрічного вогню залишаються відкритими руки, плече і менша частина голови. Якщо укриття розташоване праворуч, доведеться стріляти з лівого плеча, це незвично і незручно, але військовослужбовець буде в укритті. Необхідно намагатися так організувати вогневий контакт, щоб можливі укриття противника були праворуч, а ваші – ліворуч від військовослужбовця. Для цього постійно намагатися (якщо це можливо по обстановці) “закручувати” поле бою, переміщаючись вліво від себе. Наприклад: противник знаходиться в будівлі і стріляє з вікна і, якщо військовослужбовець наближається до нього (перебіжками від укриття до укриття, під вогневим прикриттям товаришів) з правої від противника сторони, тобто огинає будівлю проти годинникової стрілки, перевагу буде мати автоматник, а не противник.

2.3.3. Розчищення сектора стрільби, підготовка зброї та боєприпасів до бою

Солдат в бою діє в складі свого відділення. Місце йому вказує командир відділення. На позиції солдатів розташовується так, щоб він не спостерігався противником і в той же час всі підступи до позиції відділення і на флангах знаходилися під дійсним, особливо фланговим, вогнем, а загородження і природні перешкоди добре проглядалися і прострілювалися.

Якщо перед окопом є чагарник або висока трава, то з метою поліпшення огляду й обстрілу потрібно розчистити їх непомітно для противника.

Крім того, слід передбачити ведення нічного бою і підготувати автомат без нічного прицілу для ведення вогню у темряві. Для автомата робиться в бруствері жолобок з таким розрахунком, щоб покладений у нього автомат був наведений точно у вказаному командиром напрямку. Краї жолобка утрамбовують і обкладають дерном. Кілочки-обмежувачі забивають попарно біля цівки і прикладу автомата. За можливості кілочки замінюють рогатками.

Для підготовки зброї до бою необхідно:

здійснити чищення, оглянути зброю у розібраному вигляді і змастити її;

оглянути зброю у зібраному вигляді;

оглянути магазини автомата (ручного кулемета, СВД), стрічку для набоїв та коробку для стрічки кулемета (АГС-17);

оглянути оптичний (нічний) приціл та при необхідності провести їх вивірку, підзарядити АКБ прицілу та протерти скло;

Безпосередньо перед стрільбою:

прочистити насухо канал ствола, оглянути набої (гранати) і спорядити ними магазини (стрічку, покласти споряджені стрічки у коробки) а для РПГ оглянути гранати та порохові заряди, покласти їх до сумок.

Якщо автомат (кулемет, СВД) довгий час знаходились на морозі то перед їх зарядженням декілька разів вручну енергійно відтягнути назад і просунути вперед затворну раму.

При огляді набоїв автомата (кулемета, СВД) перевірити:

чи нема на гільзах іржі і пом'ятостей, чи не хитається куля в дульці гільзи;

чи нема на капсулі зеленого нальоту і чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи;

чи нема серед бойових набоїв навчальних.

Якщо набої запилились, забруднились, покрились невеликим зеленим нальотом або іржею, їх необхідно обтерти сухим чистим ганчір'ям. Обтирати набої промасленою ганчіркою і споряджати набоями магазини занадто змащеними всередині, забороняється.

При огляді пострілів до РПГ перевірити, чи нема зовнішніх пошкоджень на підривнику, головній частині гранати, сопловому блоці, трубі реактивного двигуна і пороховому заряду. Постріли, що мають зовнішні пошкодження, застосувати до стрільби забороняється.

При огляді пострілів до АГС-17 перевірити, чи немає зовнішніх ушкоджень, іржі, прим'ятостей на підбивниках, головних частинах гранат, гільзах; чи не хитаються гранати в дульцях гільз; чи немає на капсулях зеленого нальоту і тріщин, чи не виступають капсулі вище поверхні дна гільз; чи немає серед бойових пострілів навчальних. Постріли, що мають зовнішні ушкодження, особливо ушкодження мембран, застосовувати для стрільби забороняється. Несправні постріли здаються на склад. Якщо постріли запилилися і забруднилися, їх необхідно обтерти сухим чистим ганчір'ям.

Зброя повинна утримуватися в повній справності і бути готовою до застосування. Це досягається своєчасною та умілою чисткою, змащенням і правильним зберіганням зброї.

2.3.4. Тренування у виконанні нормативу Н-ТП №1 (СВ) “Заняття окопу, траншеї, позиції (вогневої позиції), опорного пункту, району оборони або вказаного місця” варіант а) військовослужбовцем”

Умови (порядок) виконання нормативу:

Військовослужбовець знаходиться на відстані не менше 50 м від указаної вогневої позиції. Завдання на її заняття поставлене. Командир відділення подає команду (сигнал) “**До бою**”. Військовослужбовець, одержавши команду (сигнал), потай висувається двома перебіжками по 15 м, переповзанням по-пластунськи 20 м до укриття, займає його, готується до бою і доповідає: “**До бою готовий**”. Час відраховується від команди (сигналу) “**До бою**” до відповіді військовослужбовця про готовність.

Оціночні показники	«5»	«4»	«3»
	1 хв 20 с	1 хв 30 с	1 хв 50 с

Етапи відпрацювання нормативу (на шість рахунків):

на рахунок “ОДИН!” – військовослужбовець здійснює перебіжку “зигзагом” 15 метрів та займає положення для стрільби лежачи (з коліна);

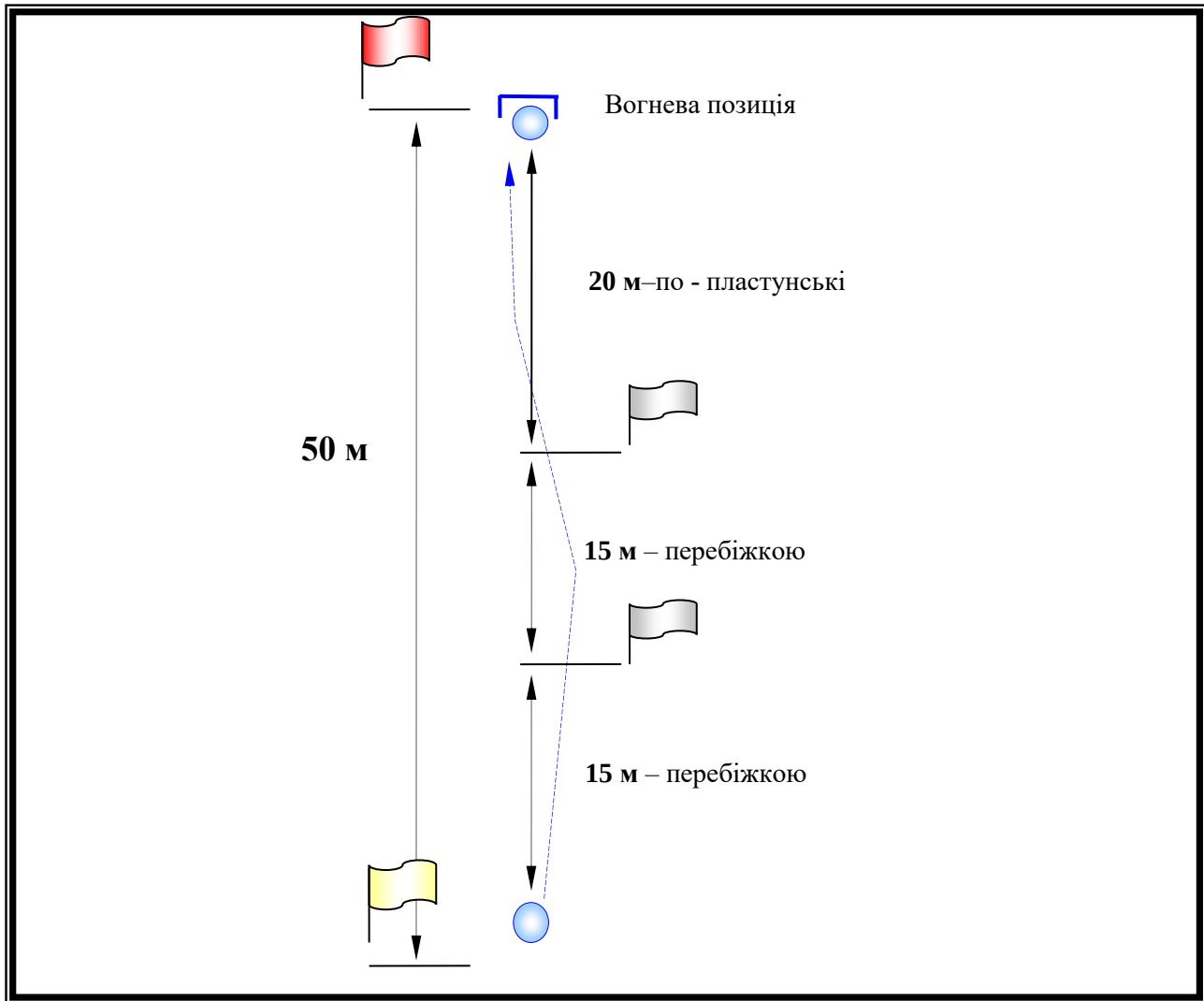
на рахунок “ДВА!” – військовослужбовець відповзає на 2-4 метра у сторону використовуючи укриття та готується для ведення вогню.

на рахунок “ТРИ!” – військовослужбовець здійснює перебіжку “зигзагом” 15 метрів та займає положення для стрільби лежачи (з коліна);

на рахунок “ЧОТИРИ!” – військовослужбовець відповзає на 2-4 метра у сторону використовуючи укриття та готується для ведення вогню;

на рахунок “П'ЯТЬ!” – військовослужбовець долає ділянку переповзанням по-пластунськи 20 м;

на рахунок “ШІСТЬ!” – військовослужбовець відповзає на 2-4 метра у сторону займаючи укриття (одиначний окоп, вогневу позицію в траншеї) та готується для ведення вогню.

Схема Н-ТП №1 (СВ)

2.3.4. Тренування у виконанні нормативу Н-ТП №32 (СВ) “Заняття окопу, траншеї, позиції (вогневої позиції), опорного пункту, району оборони або вказаного місця” варіант а) військовослужбовцем”

Умови (порядок) виконання нормативу:

Норматив військовослужбовцем виконується в спорядженні (шолом, бронежилет, автомат з приєднаним спорядженим магазином, один магазин та імітаційна граната в підсумках бронежилета (60 холостих набоїв), на ділянці місцевості довжиною 400 м з наявними на ній укриттями на відстані до 100 м одне від одного, а саме:

- макету пошкодженої техніки;
- насипу землі висотою не менше 60 см (імітація пагорба);
- ями глибиною 1 м і діаметром 2 м (імітація воронки від снаряда);
- траншеї противника.

Військовослужбовець повинен рухатись від укриття до укриття пригинаючись “зигзагоподібно” на максимальній швидкості, зброя при цьому береться в положення по бойовому, досилається патрон в патронник та ставиться на запобіжник.

Через кожні 40-50 м військовослужбовець залягає, відповзає на 1-2 м та займає укриття, приймає положення для стрільби лежачи (з коліна, стоячи) із-за укриття, після 1-2 коротких черг (2-3 пострілів) в бік противника змінює вогневу позицію. За 20 – 25 м від траншеї противника військовослужбовець кидає ручну імітаційну гранату в траншею противника та після її вибуху штурмує траншею. В траншеї здійснює автоматну чергу та проводить тактичну заміну магазину (без досилання патрона до патронника – патрон знаходиться в патроннику).

Оцінка знижується на один бал якщо:

військовослужбовець здійснював прямолінійний рух та не пригинався;
не відповз на 1-2 м після того як заліг.

Оцінка ставиться “незадовільно” під час виконання нормативу військовослужбовець допустив:

утикання ствола в ґрунт;
направляв ствол в тил або фланг;
розпочав рух в траншею до вибуху гранати;
при штурмі траншеї не було здійснено автоматичної черги.

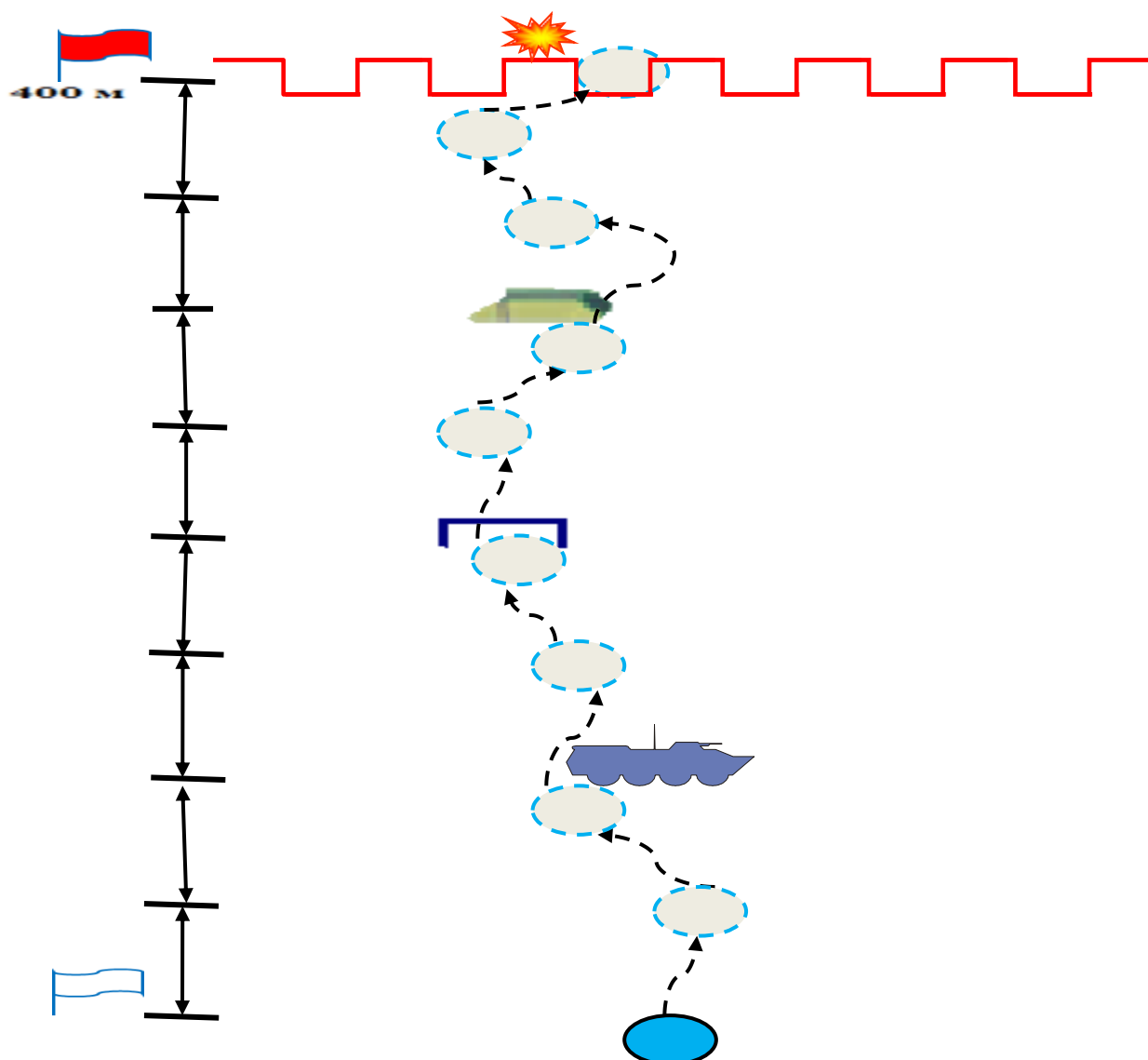
Оціночні показники	«5»	«4»	«3»
	3 хв 50 с	4 хв 20 с	4 хв 50 с

Етапи відпрацювання нормативу:

Етап №1: Військовослужбовець знаходиться у вихідному положенні для наступу (в траншеї, окопі), в 400 м від переднього краю оборони противника. За командою (сигналом) керівника “**Старшому стрільцю (кому), в напрямку такого-то предмета (на такий-то рубіж), перебіжкою від укриття до укриття – ВПЕРЕД**” військовослужбовець досилає патрон в патронник та поставивши зброю на запобіжник робить перебіжку (довжиною 50 м.) пригинаючись “зигзагоподібно” на максимальній швидкості, зброю при цьому береться в положення по бойовому. відповзає на 1-2 метра у сторону використовуючи укриття та приймає положення для стрільби лежачи (з коліна, стоячи) із-за укриття, після 1-2 коротких черг (2-3 пострілів) в бік противника змінює вогневу позицію;

Етап №2: За 20 – 25 м від траншеї противника військовослужбовець кидає ручну імітаційну гранату в траншею противника та після її вибуху штурмує траншею. В траншеї здійснює автоматну чергу та проводить тактичну заміну магазину (без досилання патрона до патронника – патрон знаходиться в патроннику).

Схема Н-ТП №32 (СВ)

2.4. Спостереження і доповідь з використанням алгоритму 3D, ACE. Ознайомлення з форматом доповіді 3D, ACE. Практичні заняття з використанням (підзавдання 000Г.06Л(Б).0204)

Для солдата дуже важливо вміти орієнтуватися в швидкоплинній картинці бою, та правильно орієнтувати своїх побратимів: звідки з'явилася загроза, що потрібно вдіяти, до чого підготуватися. Але в стресовій обстановці це буває дуже непросто, тож в арміях країн НАТО розробили для таких випадків спеціальні протоколи доповідей, що дуже полегшують орієнтування та взаємодію в бою, а значить сприяють виживанню.

Одним із таких є доповідь 3D. **3D (коротка доповідь про виявлення противника)**

3D (коротка доповідь про виявлення противника)

D (direction) – напрямок (кут, азимут, орієнтир)

D (distance) – дистанція

D (description) – опис цілі (кількість, озброєння, що роблять)

ACE report (застосовується для доповіді після бою (контакту))

A (amunition) – скільки БК залишилось

C (casualty) – чи є поранені

E (equipment) – важливе спорядження (радіостанція, прилад нічного бачення, прилад тепловізійного бачення, бінокль, гранати, кішка, тощо)

**ПОСИЛАННЯ НА ВІДЕОМАТЕРІАЛ ЩОДО ДОПОВІДЕЙ ЗА
[АЛГОРИТМАМИ 3D ТА ACE](#)**

ACE, 3D, SALUTE

2.5. Вибір орієнтирів (підзавдання 000Г.06Л(Б).0205)

Орієнтирами називають характерні і добре помітні на місцевості природні та штучні предмети і форми рельєфу, відносно яких визначають розташування інших об'єктів, своє місцезнаходження та напрямок руху чи дії під час орієнтування.

Орієнтири поділяються: на площинні, лінійні і точкові.

Площинні орієнтири – місцеві предмети, які займають великі площі (населені пункти, ліси, сади, озера, чагарники, болота).

Лінійні орієнтири – значні за протяжністю місцеві предмети і форми рельєфу при їх незначній ширині, які використовують для дотримання напрямку руху (дороги, лінії електропередач і зв'язку, річки, канали, лісосмути, яри, вимоїни тощо).

Точкові орієнтири – місцеві предмети, які є надійними орієнтирами для визначення свого місцезнаходження, вказання цілей, сектора вогню та спостереження (телевежі, ретранслятори, вітряки, димарі промислових підприємств, церкви, вишки, перехрестя доріг, окремі дерева, ями, кургани та інші об'єкти).

Для зручності спостереження і детального огляду місцевості призначений спостерігачеві сектор, який зображено на рисунку 2.5.1, умовно розбивається на такі три зони спостереження:

- 1) близька, найдоступніша для спостереження неозброєним оком, на відстані 400-500 м;
- 2) середня, до 1000 м;
- 3) далека, до межі видимості.

Для управління підрозділами і вогнем старшим командиром призначаються єдині орієнтири, сигнали, умовні назви та позивні. Змінювати їх забороняється. У разі потреби командир взводу (відділення, танка) може додатково призначати свої орієнтири і сигнали. Під час доповідей старшому командирі і підтриманні взаємодії використовуються тільки ті орієнтири, що визначені ним. В якості орієнтирів обираються найбільш стійкі до руйнування місцеві предмети, які добре видно у будь-який час доби. Орієнтири нумеруються по рубежах від себе у бік противника починаючи з правого флангу на кожному з них. Один з орієнтирів призначається основним.

Орієнтири обирають рівномірно за фронтом і глибиною; їх нумерують справа наліво і за відстанню від себе в бік противника.

Кожному орієнтирові для зручності запам'ятання, крім номера, надається умовна назва, яка відповідає його зовнішнім характерним ознакам, наприклад, „Лиса гора”, „Жовтий обрив”, „Будинок з червоним дахом”, „Зламане дерево” тощо.

Номери і назви орієнтирів, які призначені старшим начальником, змінювати забороняється, при необхідності призначаються додаткові орієнтири. Один із орієнтирів призначається основним.

За орієнтирами командир підрозділу ставить завдання підлеглим, наприклад, спостерігачу: „Спостерігати в секторі: праворуч орієнтир вісім – „Труба заводу”, ліворуч орієнтир чотири – „Руїни”, або кулеметнику: „Сектор вогню: праворуч орієнтир два – „Курган”, ліворуч орієнтир чотири – „Руїни”

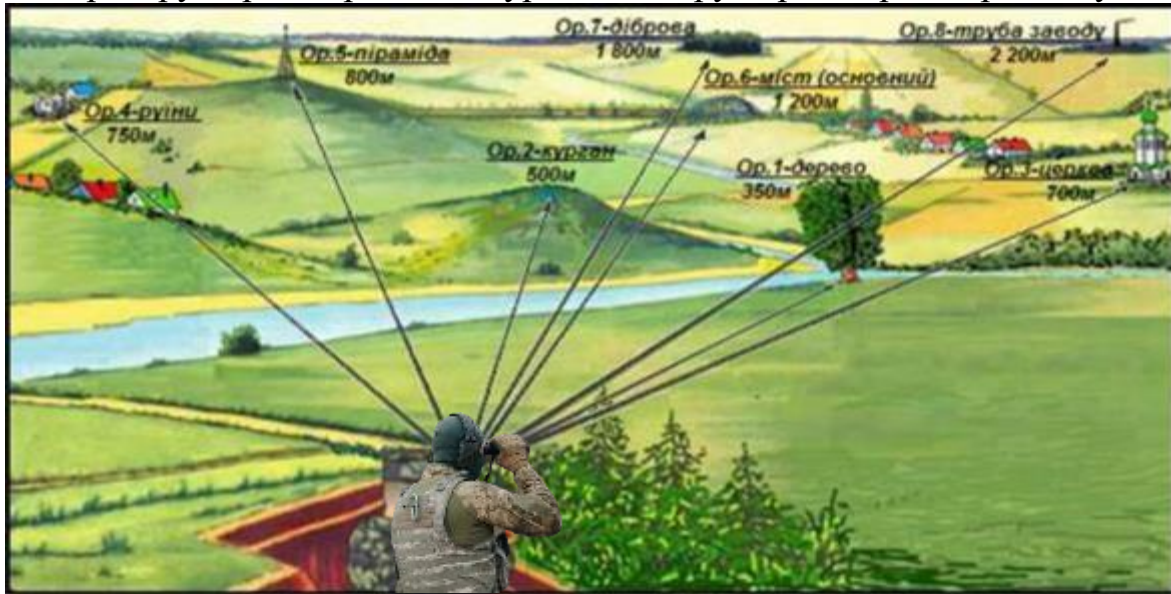

Рисунок 2.5.1 – Вибір та використання орієнтирів

Додатково:

Цілевказання на місцевості

Цілевказання – коротке і достатньо точне вказання місцезнаходження цілі, яке може проводитись як безпосередньо на місцевості, так і за картою чи аерознімком. Спосіб цілевказання обирають залежно від обставин, що склалися, проте головна мета будь-якого способу – якомога швидше і точно вказати місцезнаходження цілі.

Послідовність цілевказання:

вказується, у напрямі якого орієнтиру (місцевого предмету) або в яку сторону слід спостерігати;

уточняється положення цілі на місцевості (від орієнтиру, від місцевого предмета, від напрямку руху, за координатами карти та висотою над рівнем моря тощо¹) за напрямком: вправо, вліво (у поділках кутотіра) і за дальністю – далі, ближче (у метрах). За напрямком положення цілі від орієнтира можливо іноді визначити в метрах, у цьому випадку слід сказати: „праворуч (ліворуч) стільки-то метрів”;

повідомляється назва та характерні ознаки цілі (перед або після назви цілі може вказуватись дальність до неї).

При цілевказання від орієнтира спочатку називають найближчий до цілі орієнтир, а потім кут між напрямом на орієнтир і напрямом на ціль у тисячних і відстань від орієнтира до цілі в метрах, наприклад: „Орієнтир п'ятий, ліворуч двадцять, далі триста – БМП”.

Якщо той, хто передає, і той, хто приймає цілевказання, мають прилади спостереження, то замість відстані від орієнтира до цілі указують кут між орієнтиром і ціллю в тисячних, наприклад: „Орієнтир перший, праворуч двадцять, ближче тридцять – танк в окопі”.

Уточнення положення цілі на місцевості проводиться по боковому напрямку (праворуч, ліворуч) звичайно в поділках кутотіра (тисячних) або “по годиннику”, а по відстані (далі, ближче) – в метрах.

¹ За допомогою спеціальних електронних засобів з відповідним програмним забезпеченням типу “Кропива” тощо.

Наприклад:

“Орієнтир третій, праворуч 0-30, ближче 200, БТР”;

“Пагорб, ліворуч 0-40, далі 100 – жовтий куц, праворуч 0-10, дальність 900 м, БМП в окопі”;

“Перехрестя доріг, праворуч 0-20, ближче 200, танк, 1300”.

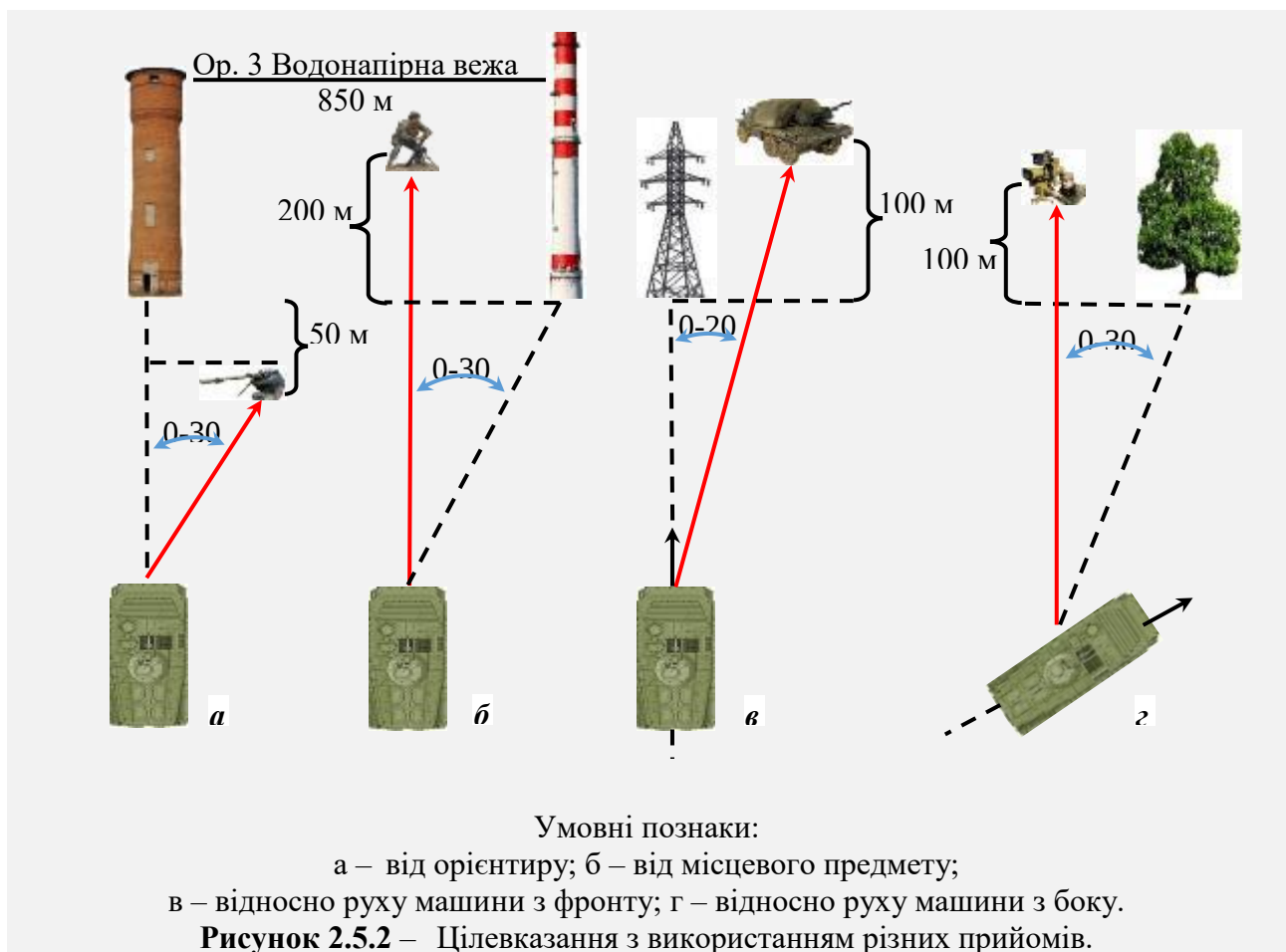
Після пояснення, керівник заняття (інструктор) переходить до тренування у наданні цілевказання з використанням різних прийомів (рисунок 2.5.2):

від орієнтиру: “Орієнтир три, праворуч 0-30, ближче 50, СПГ” або “Орієнтир другий, ліворуч два пальці, ближче 100, під кущем – спостерігач”

від місцевого предмету: “Окрема труба, ліворуч 0-30, далі 200 міномет”;

відносно руху машини з фронту: “Прямо (або “на 12 годин”) стовп ЛЕП, праворуч 0-20, далі 100, ЗУ-23 на вантажному автомобілі” або “На 13 годин, ЗУ-23 на вантажному автомобілі, 600”;

відносно руху машини з боку: “Ліворуч (або “на 10 годин”) окреме дерево, ліворуч 0-30, далі 100, ПТРК на вогневій позиції” або “На 10 годин, ПТРК на вогневій позиції, 700”.

За бойовим статутом складати картку вогню зобов'язаний командир відділення. Він же за цим кресленням ставить вогневі завдання кожному підлеглому. Втім ветеранам добре відомо, як блискавично бій корегує будь-які правил

Уявімо нерідкісні на лінії зіткнення ситуації. Скажімо, сержант вибув зі строю до того, як відділення надійно закріпилося на новій визначеній позиції. Або групу з кількох бійців ворог вогнем, маневром змусив діяти відокремлено від товаришів. Ще – ви працюєте в дозорі, втратили зв'язок із сержантом і раптом виявили ДРГ.

У таких обставинах усе відділення, група ризикують утратити контроль над обороною, бути знищеними. Тому кожен боєць повинен уміти не тільки розібратись у кресленні,

а й грамотно скласти картку вогню самостійно. Аргументи проти на кшталт “*ми й без того знаємо, що і кому робити, всі тут биті та досвідчені, розберемося*” тут личитимуть хіба що зарозумілому бовдуру. Тому – рухаймось уперед.

Якісна картка вогню – це втілений елемент задуму на бій старших командирів, починаючи зі взводного. Вона є документальною частиною спільної системи вогню взводу, яку організовують і для того, щоб кожен цілив не куди заманеться, а куди треба для всього підрозділу. Мета – максимально ефективно та економне з погляду наявного боєзапасу враження ворога.

Отже, чим корисна картка? Цей нескладний документ значно полегшує й пришвидшує командирові управління вогнем. Паперова схемка допомагає вмити і точно визначити, скорегувати необхідний приціл для враження противника, точніше здійснити цілевказівку і поставити вогневе завдання, зосередити або розосередити вогонь і перенести його з однієї цілі на іншу.

Тобто щойно вороги відкриють по підрозділу вогонь, почнуть маневрувати, підуть в атаку, як ви їх уже вкладаєте пискосом у землю чи відразу під неї. Наприклад: ледве, противник зайняв нову позицію за якимось укриттям, як ви вже з лівого флангу його звідти вибили, а з правого та одночасно лівого доправили до пращурів. Окрім того, знаючи точні відстані до своїх і сусідських орієнтирів та основних цілей, ви легко скорегуєте вогонь й у взаємодії з побратимами подаруєте ворогу чимало летальних сюрпризів.

Картка вогню відділення – бойовий графічний документ, що розробляється командиром відділення.

Основою картки вогню є схема місцевості, складена окомірним зніманням способом кругового візування. При цьому тактичні об'єкти наносять одночасно з топографічними. Умовні знаки і підписи виконуються в порядку і за правилами, визначеними в Бойовому статуті щодо відпрацювання бойових документів.

Картка вогню обов'язково повинна містити:

орієнтири, їх номери, найменування і відстані до них;

положення противника;

позицію відділення;

смугу вогню і додатковий сектор обстрілу;

основні і запасні вогневі позиції БМП (БТР), кулеметів, гранатометів і установок протитанкових керованих ракет, основні і додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу ручного протитанкового гранатомета);

позиції сусідів та межі їх смуг вогню на флангах відділення;

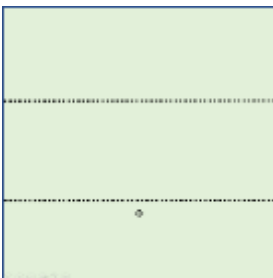
ділянки зосередженого вогню взводу та місце відділення у них, по яким веде вогонь відділення;

загородження, що розташовані поблизу позиції відділення і прикриваються вогнем.

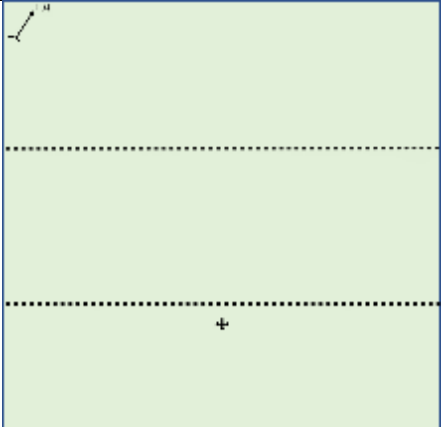
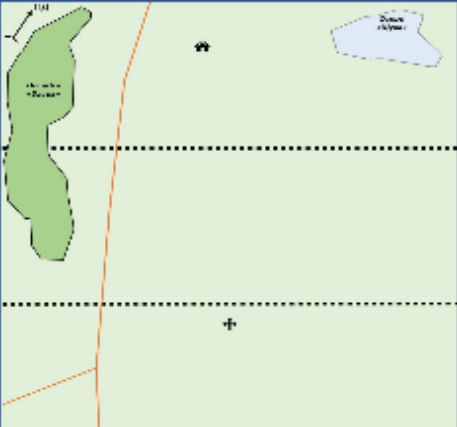
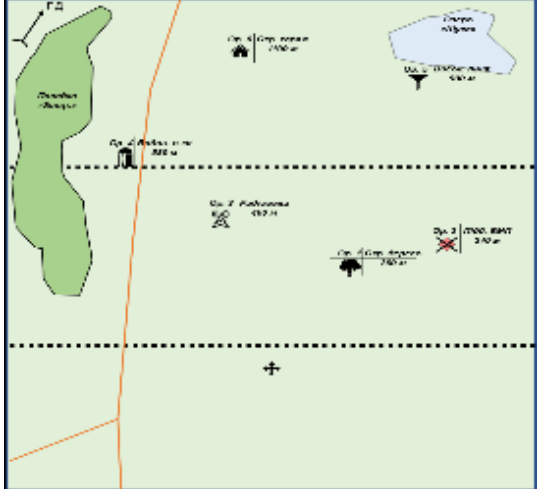
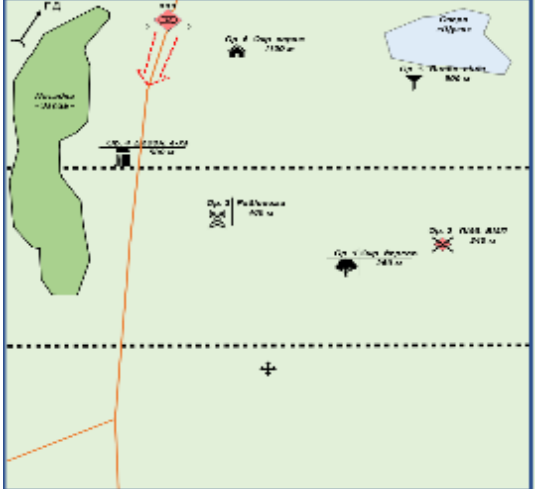
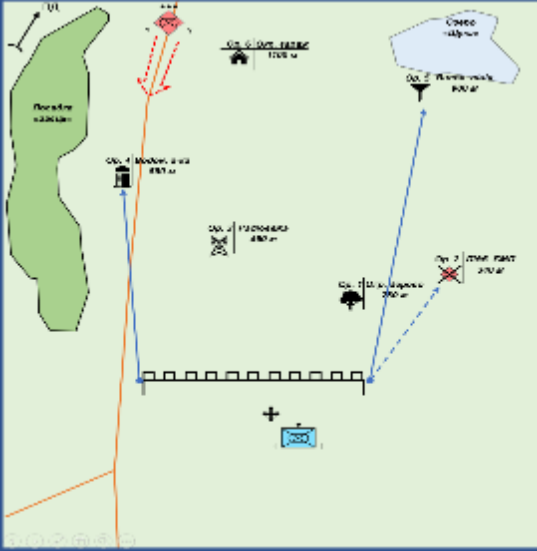
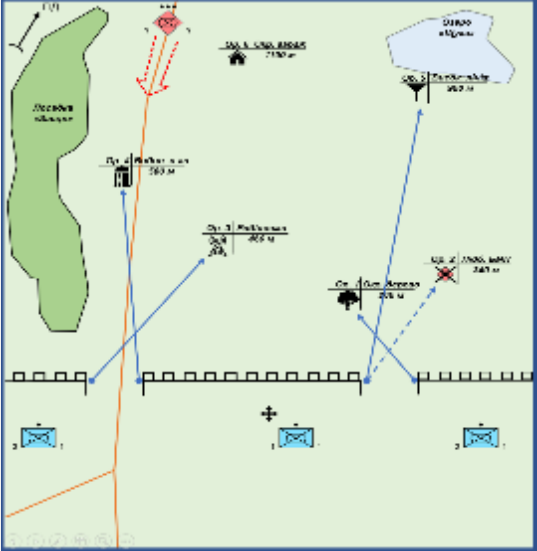
В якості орієнтирів обираються найбільш стійкі до руйнування місцеві предмети, які добре видно у будь-яку пору доби. Орієнтири нумеруються за рубежами від себе убік противника починаючи з правого флангу на кожному з них. Один з орієнтирів призначається основним.

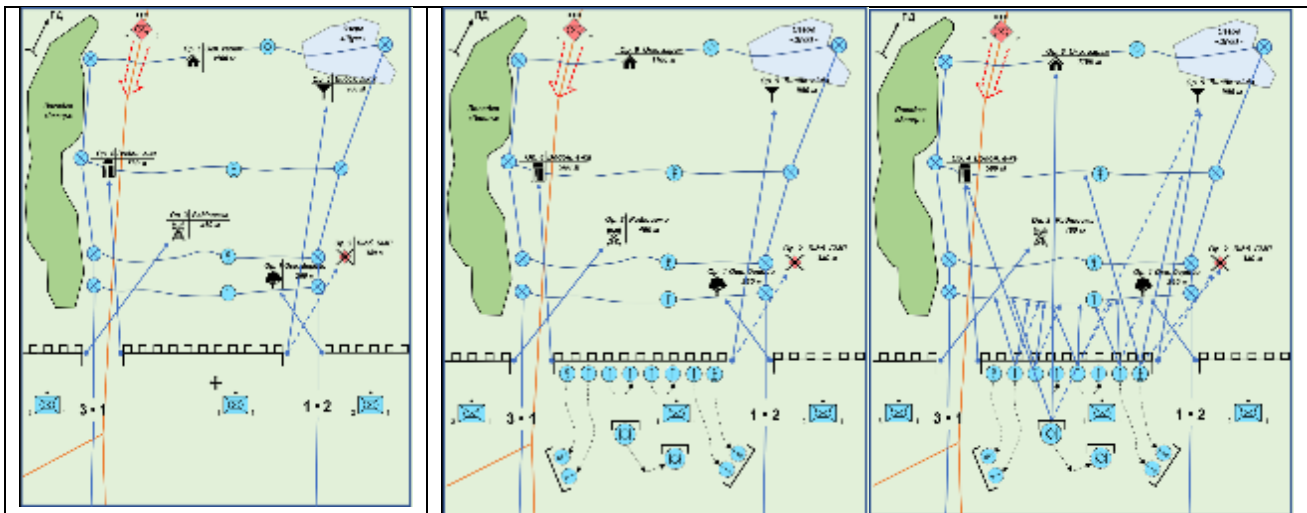
Як це зробити швидко і грамотно?

Слід знати, що картку вогню відділення складають тільки в обороні. Під час цього командир користується прийомами окомірної зйомки. За більш-менш тривалої оборони та наявності часу загальна послідовність роботи у процесі складання є такою:

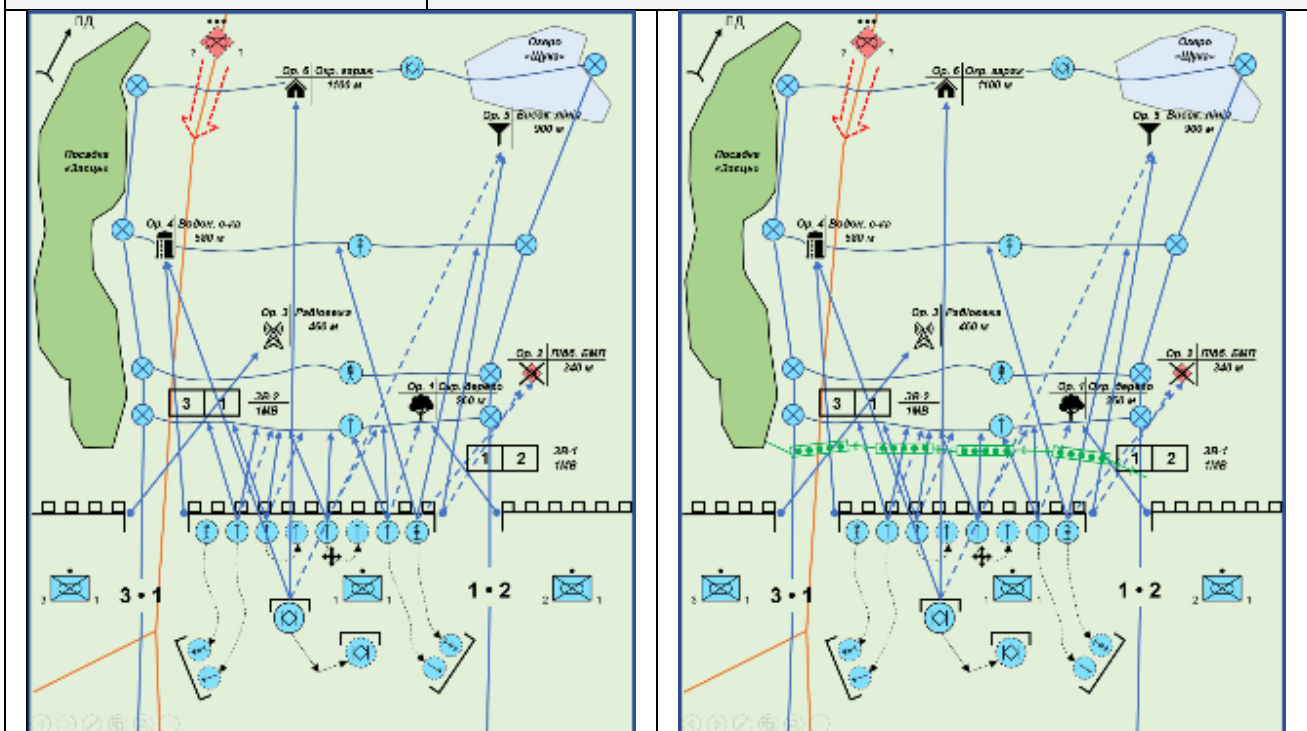
1. Ставши обличчям до розташування противника і тримаючи перед собою аркуш паралельно до його переднього краю, наносимо точку свого стояння на відстані, що складає приблизно 1/3 довжини аркушу від його нижнього краю;

	
2. Позначаємо одну із сторін горизонту та показуємо її стрілкою.	3. Наносимо найдавший орієнтир (відстань до нього служить масштабом при нанесенні інших орієнтирів та об'єктів).
	
4. Наносимо інші орієнтири, їх номери, найменування та відстань до них та об'єкти місцевості. Орієнтири нумеруються справа наліво і по рубежах від себе вбік противника	5. Наносимо положення противника.
	
6. Наносимо позицію відділення, його смугу вогню та додатковий сектор обстрілу.	7. Наносимо позиції сусідів та межі їхніх смуг вогню на флангах відділення

8. Позначаємо рубежі відкриття вогню та розмежувальні лінії з сусідами

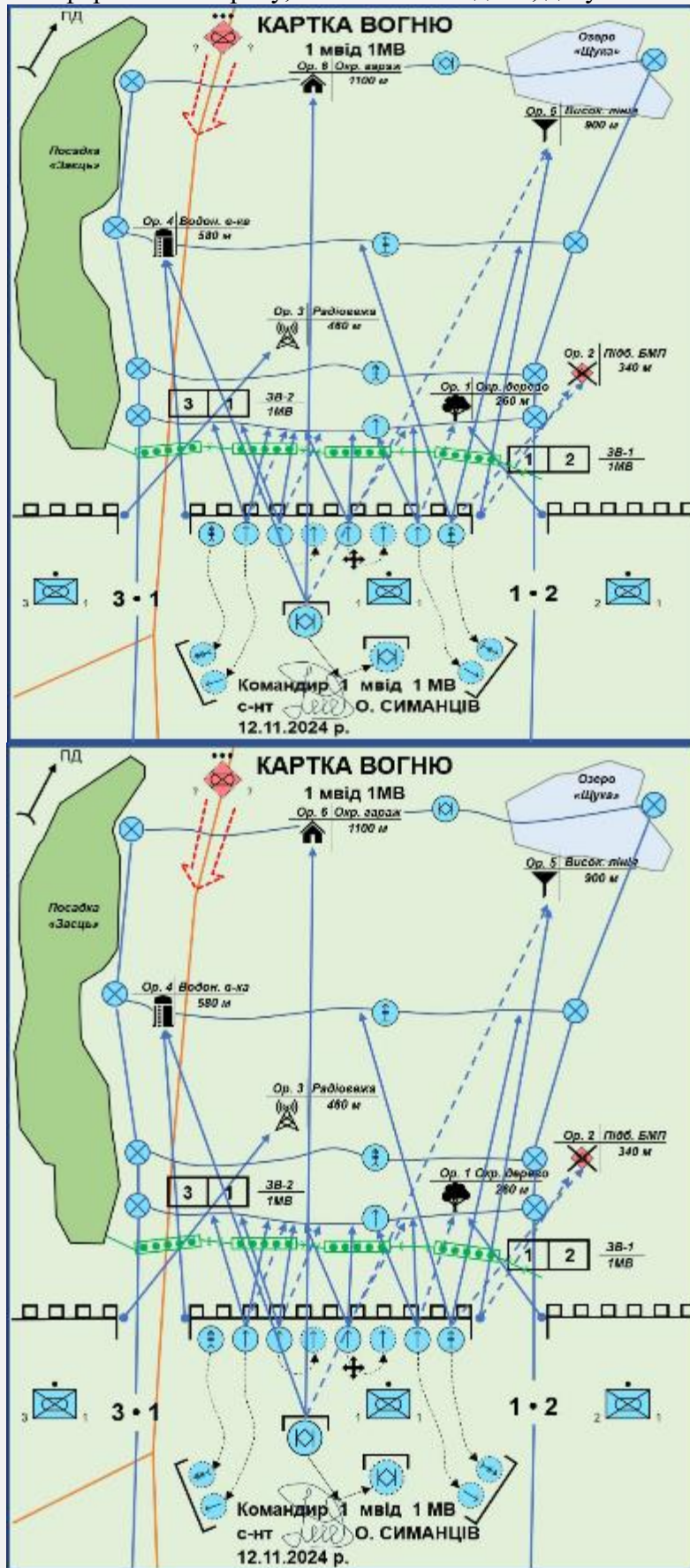
9. Наносимо основні і запасні вогневі позиції БМ, гранатометів і ПТРК, основні та додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу з РПГ).

10. Наносимо ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них відділення.

11. Наносимо загородження, розташовані поблизу позиції відділення та ті, що прикриваються його вогнем.

12. Остаточно оформляємо картку, поставивши підпис, дату і час складання.

Уже складену командиром картку вільно читатиме лише той, хто хоча б кілька разів самостійно виконував таку роботу. А додаткові якісні знання й уміння допоможуть бити ворога краще і без втрат.

2.6. Дії військовослужбовця в умовах застосування противником та виявлення ударних та розвідувальних БпЛА (підзавдання 000Г.06Л(Б).0206)

В будь-яку пору дня і ночі дотримуватись та чітко виконувати заходи маскування, а саме: особисте маскування, маскування техніки, озброєння, боєкомплекту на ґрунті, засоби зв'язку і таке інше.

Все, що може бути приховано під землею, повинно бути приховано під землею так, щоб не було помітно здалеку та збоку.

Решту засобів маскувати маскувальними комплектами, тепло ізолюючими матеріалами, гілками тощо.

Пристрої, які випромінюють радіосигнал та тепло мають бути вимкнені, якщо такими не має потреби користуватись.

Уникати скупчень особового складу, техніки, важкого озброєння, боєприпасів.

Використання захисних сіток на каркасі, в тому числі при пересуванні. Сітка повинна бути на відстані від корпусу техніки для того, щоб енергія вибуху розсіювалась до корпусу техніки.

Цілодобове спостереження за повітрям через бінокль, тепловізор.

Використання радіопеленгаторів (окопного РЕР).

Використання засобів РЕБ для посадки ворожих дронів.

Загороджувальний вогонь зі стрілецької зброї.

Маскування від розвідувальних БпЛА (рисунок 2.6.1):

а) блиск – самий розповсюджений демаскуючий фактор. Блиск виходить від відкритих та нетонованих відбиваючих об'єктів, наприклад прилади спостереження та прицілювання, лобове скло, фари, фарба техніки тощо. Все це попереджається маскуванням підручними засобами, маскувальними сітками та затіненням.;

б) окреслення об'єктів – другий розповсюджений демаскуючий фактор. Необхідно приховати окреслення об'єкту, тому що вони видимі з великої відстані, доцільно надати риси що підходять під фон навколишньої місцевості;

в) контраст – третій розповсюджений демаскуючий фактор. Необхідно використовувати або надати контраст під природній фон місцевості.

а – блиск

б – окреслення об'єктів

в – контраст

Рисунок 2.6.1 – Спостереження з БпЛА за маскуванню противника

Маскування від БпЛА (Mavi 3T) з тепловізором (рисунок 2.6.2 – 2.6.4):
на фоні дерев маскувальна сітка не розпізнається, зверху сітка виглядає як дерева;

на відкритій ділянці, між деревами, маскувальну сітку на фоні землі видно;

в диму, з використанням димових зарядів, гранат, мін тощо – маскування не працює.

Захист від тепловізора

[Захист від тепловізора](#) з використанням: спеціального багатофункціонального виробу (пончо) “Шелтер”, спеціального пончо, “термоковдри” з медичної аптечки, плащ намету брезентового радянського зразку, статутної форми (нового комплекту та випраних у різних порошках).

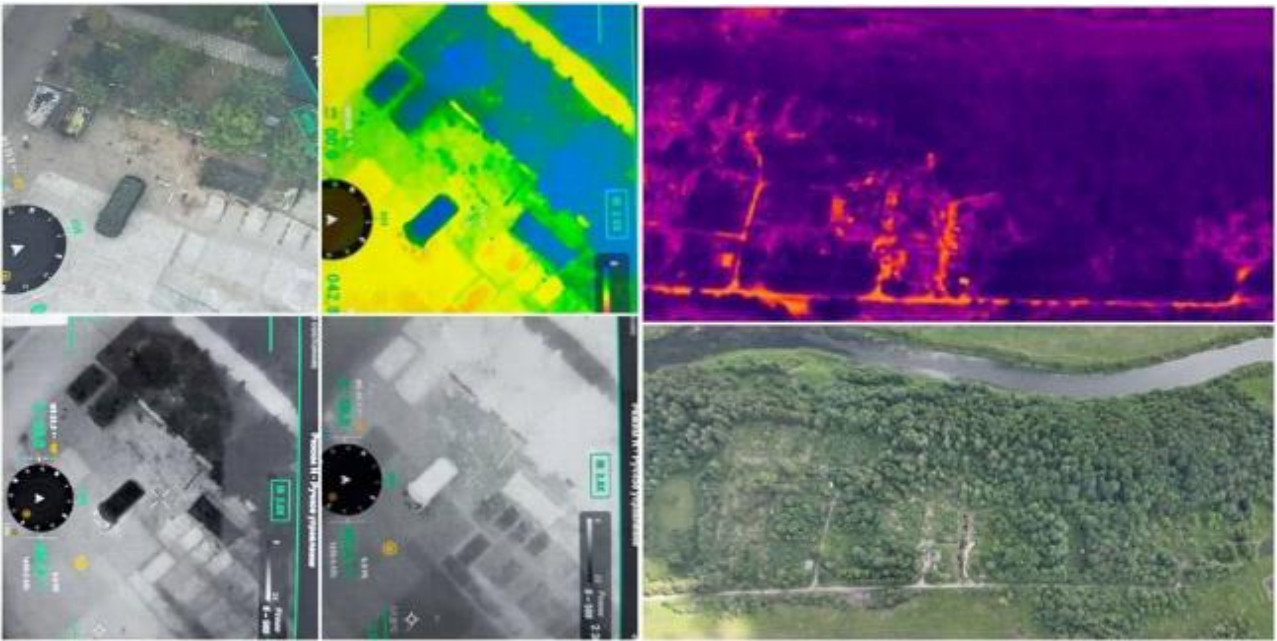

Рисунок 2.6.2 – Спостереження з БПЛА з тепловізором

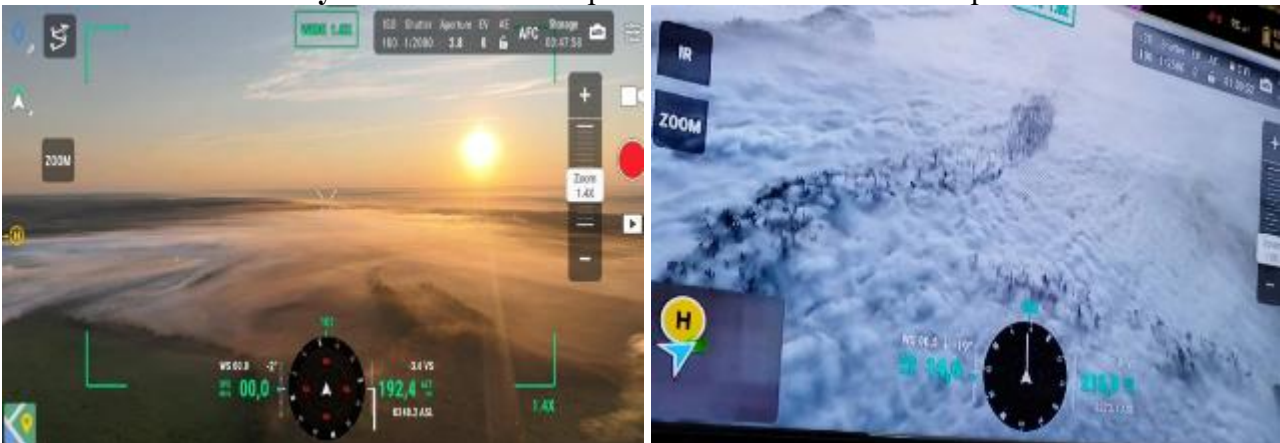

Рисунок 2.6.3 – Спостереження за результатами маскуванню (осліплення) противника з БПЛА без тепловізора

Рисунок 2.6.4 – Спостереження за результатами маскуванню (осліплення) з тепловізором

Алгоритми дій при виявленні БпЛА зі скидом

Цей алгоритм є загальним і може відрізнятися залежно від конкретних обставин.

1. Виявлення та ідентифікація (візуальне спостереження, звукові сигнали).
2. Оповіщення особового складу (доповідь командира) за таким алгоритмом:
напрямок;
дистанція, висота польоту;
опис (тип, особливі прикмети);
дії.
3. Вибрати та зайняти (за необхідності за допомогою димової завіси) укриття (прикриття).
4. Продовжувати відслідковувати дії БпЛА (візуально, підслуховування) дотримуючись маскування;
5. Діяти за вказівками командира.

ПАМ'ЯТАЙ!

Пересувайся по заздалегідь визначеному маршруту, який не веде напряду до позицій.

Під час пересування по відкритій місцевості та на позиціях переміщайся під великими деревами з листям та під накриттям, оператору ворожого дрона від буде важко якісно бачити.

За допомогою димової завіси (враховуй напрямок вітру) можна тимчасово замаскувати пересування, місцезнаходження та приховати місцеві орієнтири.

Оператор розвідувального дрона може корегувати дії ударного.

Відкривай вогонь за командою командира або у випадку явної загрози тобі та/або підрозділу.

Приклад подачі команди на відкритій ділянці місцевості:

Варіант 1.

1. Спостерігач: “Увага, на третю годину, дальність 200, висота 100, дрон, рухається в напрямку... (зліва направо, з права на ліво, до нас, від нас)!”
2. Командир групи: “Розосередитись, в укриття! (“Завмерти!”)”
3. Командир групи: “Продовжити рух!” (Ворожий дрон не помітив пересування групи)

Варіант 2.

1. Спостерігач: “Увага, на третю годину, дальність 200, висота 100, дрон, рухається в напрямку... (зліва направо, з права на ліво, до нас, від нас)!”
2. Командир групи: “Розосередитись, в укриття! (“Завмерти!”)”
- Командир групи: “Відділення (група), по дрону зосередженим, **ВОГОНЬ**” (Ворожий дрон помітив пересування групи).

Примітка: під час скиду гранати (ВОГа) з дрона, найближчий військовослужбовець голосом подає команду “ГРАНАТА!”, решта військовослужбовців продовжують вогонь по дрону.

1. Командир групи: “Ціль вражена, АСЕ (доповідь по БК, пораненню, спорядженню)! ”
2. Командир групи: “Продовжити рух!”

Приклад подачі команди на закритій ділянці місцевості:

Варіант 1.

4. Спостерігач: “Увага, на третю годину, дальність 200, висота 100, дрон, рухається в напрямку... (зліва направо, з права на ліво, до нас, від нас)! ”
5. Командир групи: “Розосередитись, в укриття! (“Завмерти!”)”
6. Командир групи: “Продовжити рух!” (Ворожий дрон не помітив пересування групи)

Варіант 2.

3. Спостерігач: “Увага, на третю годину, дальність 200, висота 100, дрон, рухається в напрямку... (зліва направо, з права на ліво, до нас, від нас)! ”
4. Командир групи: “Розосередитись, в укриття! (“Завмерти!”)”
- Командир групи: “Відділення (група), по дрону зосередженим, ВОГОНЬ” (Ворожий дрон помітив пересування групи)

Примітка: під час скиду гранати (ВОГа) з дрона, найближчий військовослужбовець голосом подає команду “ГРАНАТА!”, решта військовослужбовців продовжують вогонь по дрону.

5. Командир групи: “Ціль вражена, АСЕ (доповідь по БК, пораненню, спорядженню)! ”
6. Командир групи: “Продовжити рух!”

Порядок знищення БпЛА типу камікадзе.

Для боротьби з БпЛА типу камікадзе на кожному взводному опорному пункті, блок-посту, та у місцях розташування особового складу призначити вогневі групи для протидії безпілотним літальним апаратам у складі: кулеметник, 3-4 стрільці, озброєні АК-74. У разі наявності снайпера включати його у вогневу групу.

Для ураження БпЛА типу камікадзе призначати чергові вогневі засоби: на висотах до 400 м - зосередженим вогнем зі стрілецької зброї; на висотах до 1 500 м - використання кулеметів ДШК (Browning, спарені кулемети “Максим”, зенітних установок ЗУ-23-2 (ЗПУ-1, 20 мм зенітних гармат “Ерліконт” та М-75).

По малошвидкісних повітряних цілях (вертольотах, БпЛА, транспортних літаках) вогонь вести супроводжувальним способом. Упередження визначати та відраховувати у видимих розмірах цілі (у фігурах), і вогонь вести довгими чергами за тими ж правилами, що і при стрільбі по наземних рухомих цілях.

При коректуванні вогню по трасах варто мати на увазі, що траси, спрямовані в літак, здаються кулеметнику такими, що йдуть вище літака і трохи поперед нього.

Стрільба з автомата (кулемета) по повітряних цілях ведеться з положень лежачи, з коліна і стоячи (рисунок 2.6.5).

Рисунок 2.6.5 – Положення при стрільбі по повітряних цілях

Вогонь з автоматів (ручних кулеметів) по повітряних цілях ведеться в складі групи, команди, відділення, бойового розрахунку, взводу на дальності до 500 м з установкою прицілу 4 або П.

По БпЛА, що летить осторонь або над автоматником (кулеметником), вогонь ведеться загорджувальним або супроводжувальним способом.

По малошвидкісних повітряних цілях, вогонь ведеться супроводжувальним способом. Винос точки прицілювання розраховується у видимих розмірах цілі (у фігурах). Під час ведення вогню супроводжувальним способом автоматник (кулеметник) утримує лінію прицілювання перед БпЛА на величину потрібного упередження і робить довгу чергу.

Для визначення виносу точки прицілювання при стрільбі по БпЛА типу “Шахед -136/Герань-2” необхідно:

- на дальності 100 м (рисунок 2.6.6) - 4 м (1 корпус цілі);
- на дальності 300 м (рисунок 2.6.7) - 12 м (3 корпуси цілі);
- на дальності 500 м (рисунок 2.6.8) - 21 м (5 корпусів цілі).

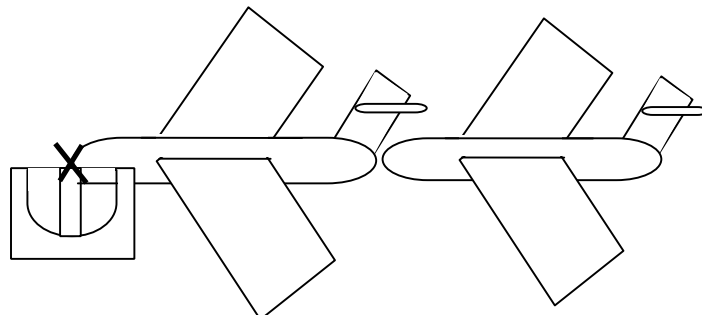

Рисунок 2.6.6 – Винесення точки прицілювання при стрільбі по БпЛА на 100 м

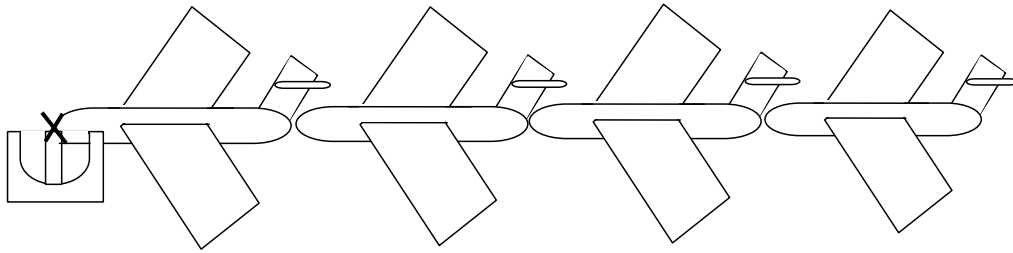

Рисунок 2.6.7 – Винесення точки прицілювання при стрільбі по БпЛА на дальності 300 м

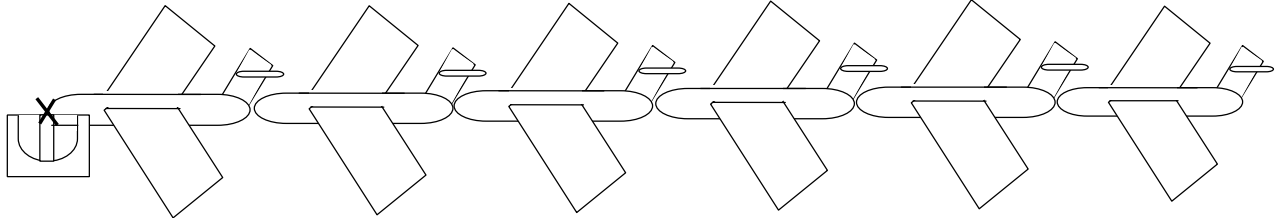

Рисунок 2.6.8 – Винесення точки прицілювання при стрільбі по БпЛА на дальності 500 м

**Результативність стрільби вогневою групою
зі стрілецької зброї по БпЛА типу “Шахед”**

Швидкість цілі	Випередження	Калібр 5,6 мм	Калібр 7,62 мм	Калібр 12,7 мм
50 м/с	5-кратне випередження корпусів цілі	Ефективно до 100 м.	Хороша ефективність до 300 м; Мала ефективність до 600	Хороша ефективність до 600 м; Мала ефективність до 1200 м

УВАГА!

Противник використовує постійні удари БпЛА для подавлення оборонних позицій, а також для підтримки атаки піхоти може використовувати “карусель БпЛА” в тому числі декількома розрахунками.

В середньому темп ударів одним розрахунком БпЛА складає при використанні: FPV-дронів – 1 удар в 5-6 хв.; БпЛА зі скидом – 1 удар в 10-12 хв.

Захисні сітки від дронів можуть не захистити при скиданні важких боєприпасів (мін, тощо).

Стрільба по FPV

[Стрільба по FPV](#)

Як врятуватись від FPV

[Як врятуватись від FPV](#)

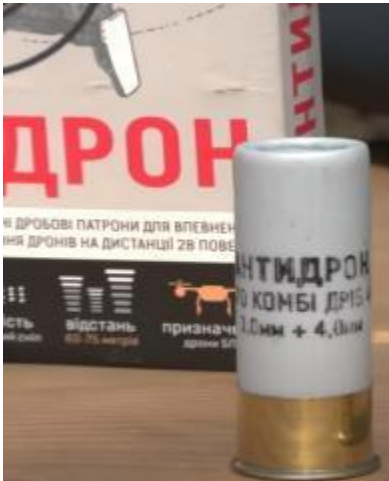
ПАМ'ЯТАЙТЕ!

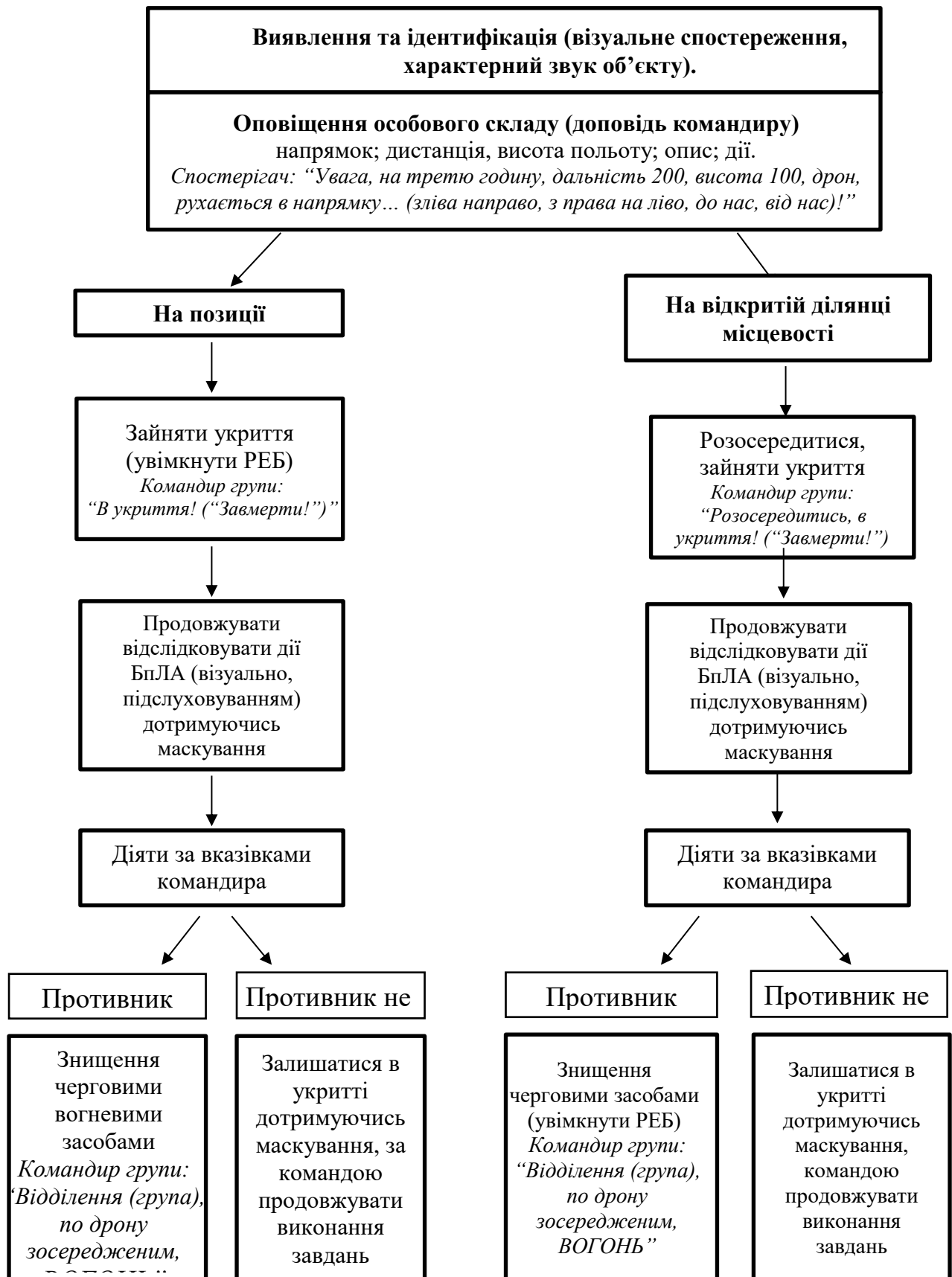
Ефективність ураження на відстані 30-150 м БпЛА противника:

групою військовослужбовців зі стрілецької зброї з коліматорними прицілами складає до 50 %;

військовослужбовцем з використанням помпової (мисливської) рушниці з антидроновим зарядом (найбільш ефективні заряди: дріб “0”- 4,25 мм; дріб “00”- 4,75 мм; картеч - 6,5 мм; тощо) – 50 – 70 %.

Під час прицілювання для стрільби з помпової (мисливської) рушниці по БпЛА противника прицільна планка повинна бути в периферії зору.

Примітка: під час скиду гранати (ВОГа) з дрона, найближчий військовослужбовець голосом подає команду "ГРАНАТА!", решта військовослужбовців продовжують вогонь по дрону.

- 1. Командир групи: "Ціль вражена, АСЕ (доповідь по БК, пораненню, спорядженню)!"*
- 2. Командир групи: "Продовжити рух!"*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

